

Τζούντιθ Μπάτλερ: «Δεν είμαι σίγουρη ότι μπορώ να ορίσω τον φεμινισμό»

Μετάφραση του Βασίλη Γεωργάκη

Η μετάφραση της παρακάτω συνέντευξης βασίζεται σε αναδημοσίευση στην αγγλική γλώσσα.[1] Η Nayereh Tohidí, που πραγματοποίησε τη συνέντευξη, είναι Ιρανοαμερικανή ακαδημαϊκός. Τα έργα της εστιάζουν σε ζητήματα Μέσης Ανατολής και το έμφυλο.

Το 2015 η συντακτική ομάδα του περιοδικού *Kharmagas: Nashriyyih Falsafi-Ejtema'i* (Το ζουζούνι: Το περσικό περιοδικό για τη φιλοσοφία)[2] μου ζήτησε να πραγματοποιήσω μία συνέντευξη με την Τζούντιθ Μπάτλερ [Judith Butler] για το τεύχος του Αυγούστου του 2016, που ήταν αφιερωμένο στο ζήτημα της ταυτότητας. Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στα αγγλικά και μεταφράστηκε στα φαρσί. Η πλειοψηφία των αναγνωστών του περιοδικού αποτελείται από Ιρανές και Ιρανούς διανοούμενους και ακτιβιστές, συμπεριλαμβανομένων πολλών φεμινιστριών. Η Μπάτλερ είναι γνωστή και χαίρει σεβασμού σαν φεμινίστρια φιλόσοφος ανάμεσα στην ιρανική διάνοηση. Το επιδραστικό της έργο *Αναταραχή Φύλου* έχει μεταφραστεί στα φαρσί.[3]

Nayereh Tohidí

Τα ερωτήματα που της έθεσα αντανακλούν τις δικές μου διανοητικές και πολιτικές ανησυχίες, σαν φεμινίστρια ακαδημαϊκός με ιρανική καταγωγή και υπόβαθρο. Αλλά επίσης συνομιλούν με ερωτήματα διεθνικού χαρακτήρα που παραμένουν επίκαιρα στις φεμινιστικές σπουδές και τις σπουδές για τη Μέση Ανατολή, και βρίσκονται εντός των προβληματισμών που θίγουν τα έργα και οι γνώσεις της Μπάτλερ.

Κατέθεσα τις ερωτήσεις μου μέσω μέηλ τον Οκτώβριο του 2015 και η Μπάτλερ έστειλε τις απαντήσεις της τον Απρίλιο του 2016. Συνεπώς, από τη συνέντευξη απουσιάζει η φυσική ροή και η δυναμική αλληλεπίδραση μιας ζωντανής συζήτησης. Νομίζω πως τέτοιες συνεντεύξεις είναι σημαντικές καθώς συμβάλουν στη διανοητική συζήτηση ανάμεσα σε φεμινίστριες του παγκόσμιου Βορρά και του παγκόσμιου Νότου, δεδομένης της συνεχιζόμενης ύπαρξης εμποδίων στη δόμηση συμμαχιών. Τέτοιες διαδράσεις θα έπρεπε να θέτουν υπό αμφισβήτηση όχι μόνο τις δυαδικές αντιλήψεις για το φύλο και τη σεξουαλικότητα, αλλά και την απλουστευτική διχοτομία ανάμεσα στη Δύση και όλους του υπόλοιπους, μέσω της διερεύνησης της τρέχουσας γεωπολιτικής των διάσπαρτων ηγεμονικών αρρενωποτήτων σε τοπικά αλλά και παγκόσμια πλαίσια.

Nayereh Tohidī: Χάρη στα δικά μας πεπραγμένα και επίσης τη δουλειά κάποιων φεμινιστριών, ειδικά φεμινιστριών που προέρχονται από μειονότητες στη Δύση ή αυτών από τον παγκόσμιο Νότο, όπως η κοινωνιολόγος Patricia Hill Collins και η Kimberlé Crenshaw της κριτικής θεωρίας του φύλου, πολλές από εμάς, ακτιβίστριες και ακαδημαϊκοί, έχουμε υιοθετήσει μια διαθεματική προσέγγιση και προσπαθούμε να αποφύγουμε κατηγορηματικές αποφάνσεις που αντιλαμβάνονται τη γυναίκα σαν μια ενοποιημένη κατηγορία. Επιπλέον, χάρη σε φεμινίστριες φιλοσόφους, όπως εσύ, και ειδικά χάρη σε βιβλία όπως το πρωτοπόρο έργο σου *Αναταραχή φύλου*, έχουμε απομακρυνθεί από τις δυαδικές αντιλήψεις για το φύλο και τη σεξουαλικότητα που περιόριζαν την κατανόησή μας στη βάση των αντιτιθέμενων εννοιών της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας. Κατ' αυτό τον

τρόπο, έχουμε πολύ καλύτερη επίγνωση και κριτική στάση απέναντι σε διάχυτες ετεροκανονικές αντιλήψεις στη φεμινιστική θεωρία. Δεδομένων αυτών, η ερώτησή μου είναι φαινομενικά απλή: Πώς θα ορίζατε τον φεμινισμό;

Judith Butler: Δεν είμαι σίγουρη ότι μπορώ να ορίσω τον φεμινισμό. Στο μυαλό μου, ο φεμινισμός είναι ένα ιστορικό κίνημα, οπότε πρέπει να αναρωτηθούμε πώς έχει γίνει αυτό που έχει γίνει και σε τι μετατρέπεται; Και πρέπει να διερωτηθούμε για τον τόπο και τον χρόνο που συναρθρώθηκε. Κατ' ελάχιστον, ο φεμινισμός αντιτίθεται στην ανισότητα, την εκμετάλλευση και τη βία, και αναγνωρίζει πως οι γυναίκες ταλαιπωρούνται δυσανάλογα από τον αναλφαβητισμό και τη φτώχεια. Προσπαθώ να καταγράψω τους ορισμούς του φεμινισμού, όταν τους συναντώ, αλλά δεν θεωρώ πως είμαι σε θέση να ορίσω τον φεμινισμό. Ίσως αυτό συμβαίνει επειδή δεν θέλω να υπάρχει κάποιος αυστηρός ορισμός του φεμινισμού, επειδή θέλω να είναι ζωντανός, να διευρύνεται, να είναι συμπεριληπτικός και δυναμικός.

NT: Στον πρόλογο της δεύτερης έκδοσης της *Αναταραχής φύλου* (1999), ενώ τονίζεις την περιπλοκότητα της σεξουαλικότητας, δηλώνεις πως «εξακολουθώ να ελπίζω σε μια συμμαχία των σεξουαλικών μειονοτήτων που θα υπερβεί τις απλοϊκές κατηγορίες των ταυτοτήτων», μια συμμαχία που «θα αντιπαρατεθεί και θα διαλύσει τη βία που επιβάλλεται από περιοριστικές σωματικές νόρμες». Είστε υπέρμαχος μιας τέτοιας συμμαχίας ανάμεσα στις γυναίκες εν γένει; Πέραν των σεξουαλικών, φυλετικών, ταξικών, εθνοτικών και εθνικών διαφορών ανάμεσα στις γυναίκες,

συμφωνείτε πως υπάρχουν αρκετά κοινά ζητήματα και προβλήματα (εδώ συμπεριλαμβάνονται η βία κατά των γυναικών, πρακτικές όπως οι καταναγκαστικοί γάμοι, ακρωτηριασμοί όπως η κλειτοριδεκτομή, η αναγκαστική κάλυψη και η μαστροπεία) που κάνουν τη διαπραγμάτευση τοπικών, εθνικών, υπερ-εθνικών ή ακόμη και παγκόσμιων συμμαχιών ανάμεσα στις γυναίκες εφικτές ή ακόμη και απαραίτητες; Αν ναι, μπορεί αυτό να συμβεί χωρίς κάποια αίσθηση αλληλεγγύης και δόμησης μιας φεμινιστικής ταυτότητας;

JB: Εδώ είναι που η διαθεματική προσέγγιση, την οποία αναφέρατε στην πρώτη σας ερώτηση, γίνεται σημαντική. Η αίσθησή μου είναι πως, όταν απορρίπτουμε την ενιαία κατηγορία της γυναίκας και αποδεχόμαστε ότι άλλες μορφές εξουσίας υπερβαίνουν τις κατηγορίες του φύλου, μπορούμε να δομήσουμε πιο εκλεπτυσμένες αναλύσεις και συμμαχίες.

Δεν θεωρώ ότι χρειαζόμαστε τη δημιουργία μιας φεμινιστικής ταυτότητας, αλλά μάλλον μια δέσμη φεμινιστικών δεσμεύσεων που θα μπορούν να αναθεωρηθούν υπό το πρίσμα των διαφορετικών γεωπολιτικών απαιτήσεων του φεμινιστικού κινήματος. Ένας τρόπος του πράττειν και ένα κίνημα, ακόμα και μια συμμαχία, δεν απαιτούν ταυτότητα. Μερικές φορές, πρέπει να εγκαταλείψουμε τις ταυτότητες ή τουλάχιστον να μην τις αφήνουμε να λειτουργούν σαν οργανωτικές αρχές ενός κινήματος, ούτως ώστε να μπορούμε να δομήσουμε συμμαχίες. Και δομούμε συμμαχίες όχι για να συγκροτήσουμε ταυτότητες αλλά κινήματα.

Νομίζω πως όλες οι γυναίκες πρέπει να δουλέψουν μαζί, αλλά δεν είμαι σίγουρη πως αυτές οι συμμαχίες δεν μπορούν να συμπεριλάβουν και άντρες. Θεωρώ πως γίνεται και πρέπει να συμπεριλαμβάνουν διεμφυλικές γυναίκες, που ανήκουν στην κατηγορία των γυναικών, όσο ανήκω κι εγώ.

NT: Το 1998, σε μια συνέντευξη που έδωσες μαζί με την Elisabeth Grosz, είχες δηλώσει πως ο όρος ουσιοκρατία χρησιμοποιούνταν πολύ εύκολα για να ασκηθεί κριτική, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Luce Irigaray.[4] Κατά πόσον

έχει αλλάξει η αντίληψή σου για την έννοια της ουσιοκρατίας και ποια είναι σήμερα;

JB: Δεν είμαι και ιδιαίτερα σίγουρη πως το θέμα είναι τόσο αμφιλεγόμενο όπως ήταν αρκετά χρόνια πριν. Εκείνη την περίοδο, υπήρχε ο φόβος πως κάποιες φεμινίστριες φιλόσοφοι πίστευαν ακόμη ότι η βιολογία είναι προορισμός, ότι οι όποιες διακριτές αναπαραγωγικές λειτουργίες των γυναικών υποδεικνύουν διακριτές μορφές σεξουαλικότητας ή ακόμη και ειδικές εργασίες για τις γυναίκες. Οπότε η στροφή προς την κοινωνική κατασκευή έτεινε να υποβαθμίζει τη βιολογία.

Καταλαβαίνω τώρα πως πολλές φεμινίστριες θέλουν να είναι ικανές να συλλογιστούν τη βιολογική πτυχή χωρίς να πιστεύουν πως η βιολογία είναι προορισμός, και αυτό έχει δώσει χώρο σε έναν εντυπωσιακό αριθμό φεμινιστριών φιλοσόφων και ανθρωπολόγων. Ανησυχούσα πως η Irigaray έτεινε να θεωρεί δεδομένη την ετεροφυλοφιλική δομή της επιθυμίας και πως η θηλυκότητα ετεροκαθοριζόταν βάσει ετεροφυλοφιλικών διαφορών. Δεν συμφωνούν όλοι με αυτή την ανάγνωση.

NT: Στην ίδια συνέντευξη, εσύ και η Drucilla Cornell υποστηρίξατε πως η Irigaray αναπτύσσει την έννοια της θηλυκότητας όχι με ουσιοκρατικό αλλά με έναν αναπολογητικά ουτοπικό τρόπο, που δεν εμπίπτει σε καμία κοινά αντιληπτή κατηγοριοποίηση και έννοια που έχουμε υπόψη. Και μέσω αυτής

της «ουτοπικής» και «φαντασιακής» έννοιας της θηλυκότητας, μπορούμε να αποκτήσουμε μια άλλου τύπου ηθική – μια φεμινιστική ηθική. Με ποιον τρόπο έχουν αλλάξει οι απόψεις σας από τότε και ποια είναι η τρέχουσα αντίληψή σας για τη «φαντασιακή θηλυκότητα»; Πώς θα εξηγούσατε τι σημαίνει «φεμινιστική ηθική» σε έναν Ιρανό αναγνώστη ή πώς θα τη χαρακτηρίζατε γενικότερα;

JB: Έχω προσπαθήσει να δείχνω μεγαλύτερη κατανόηση σε αυτή την άποψη, και ειδικότερα σε αυτή που λέει ότι η θηλυκότητα σαν έννοια δείχνει προς το μέλλον ή προς έναν μελλοντικό ορίζοντα. Παρόλ' αυτά, δεν είναι η δική μου άποψη. Γνωρίζω πως για πολλές γυναίκες που δεν ταυτίζονται με την έννοια της θηλυκότητας ή για πολλούς άνδρες που ταυτίζονται με αυτή, τα ζητήματα αυτά είναι περίπλοκα και δεν μπορούμε πάντα να συνδέσουμε την κατηγορία γυναίκα με τη θηλυκότητα. Δεν είναι μόνο το πώς οι γυναίκες εμφανίζονται ή τι θέλουν, αλλά το αν η κατηγορία «γυναίκα» λειτουργεί με έναν τρόπο που μπορεί να αρθρώσει μια ελπίδα για το μέλλον ή τουλάχιστον να περικλείει κάποια ελπίδα.

Υπό αυτή την έννοια, λοιπόν, είμαι ιδιαίτερα χαρούμενη για τα κινήματα των διεμφυλικών που έχουν πάει παραπέρα τα τελευταία χρόνια από εκεί που μπορούσα να φτάσω εγώ, στην προσπάθειά μου να επεξεργαστώ αντιλήψεις περί φύλου που κάνουν τη ζωή περισσότερο ή λιγότερο βιώσιμη. Υποθέτω πως αυτό το τελευταίο ζήτημα –ποιες είναι οι προϋποθέσεις της βιωσιμότητας– είναι περισσότερο σημαντικό για μένα αυτή τη στιγμή. Νομίζω πως η φεμινιστική ηθική, και ενδεχομένως οποιαδήποτε ηθική, θα έπρεπε να είναι ταγμένη στην προσπάθεια να γίνεται η ζωή όσο πιο βιώσιμη γίνεται, για όσους περισσότερους ανθρώπους γίνεται. Θα έπρεπε να ενστερνιστούμε μια αρχή περί ίσης αξίας της ζωής και να υποστηρίξουμε κάθε αίτημα για βιωσιμότητα. Αυτό έχει να κάνει με τις γυναίκες, αλλά επίσης και τους πρόσφυγες, τους φυλακισμένους, και όλους όσους στερούνται βασικών δικαιωμάτων.

NT: Κατά καιρούς, τα γυναικεία και τα ανθρώπινα εν γένει

δικαιώματα έχουν εργαλειοποιηθεί ή υιοθετηθεί από τη Δεξιά για σκοπούς πολιτικής ηγεμονίας ή ιμπεριαλιστικούς στόχους σε διεθνές επίπεδο. Την ίδια ώρα τα ανθρώπινα και τα γυναικεία δικαιώματα έχουν απορριφθεί σαν «δυτικά» από τοπικές, ιθαγενικές και εθνικές πατριαρχικές και δεσποτικές δυνάμεις, για να δικαιολογήσουν τεράστιες παραβιάσεις πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των σεξουαλικών μειονοτήτων. Ισλαμιστές φονταμενταλιστές ή συντηρητικοί θρησκευόμενοι γενικότερα αλλά και κοσμικές δεσποτικές φιγούρες το κάνουν αυτό, επικαλούμενοι τον «πολιτισμικό σχετικισμό». Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε μια συμπεριληπτική και παγκόσμια αντίληψη για τα ανθρώπινα και τα γυναικεία δικαιώματα, χωρίς να απωλέσουμε τις ευαισθησίες μας για τις πολιτιστικές, ιστορικές και άλλες διαφορές;

JB: Κατανοώ πως τα ανθρώπινα δικαιώματα, ακόμη και τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, έχουν συχνά εργαλειοποιηθεί για να επιβληθεί ο δυτικός τρόπος ζωής σε μη-δυτικές περιοχές, και σε έναν βαθμό αντιπροσωπεύουν μια πολιτιστική ιμπεριαλιστική δύναμη. Αλλά επίσης έχω δει μορφές παγκόσμιας αλληλεγγύης σε ζητήματα όπως η βία κατά των γυναικών και τα δικαιώματα των ανύπαντρων γυναικών και των λεσβιών, που έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμα για όλες τις ακτιβίστριες στα τοπικά τους συμφραζόμενα. Το κίνημα ενάντια στη βία κατά των γυναικών της Λατινικής Αμερικής κατά βάση δεν στηρίζει τα αιτήματά του σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα πάνω στο υπόδειγμα της Βόρειας Αμερικής. Για πληθυσμούς που έπρεπε να ανατρέψουν δικτάτορες ώστε να ξανακερδίσουν τη δημοκρατία, κάποιες φορές η καταφυγή σε έναν λόγο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήταν απαραίτητη. Άρα, τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να δουλέψουν προς όφελος του ιμπεριαλισμού, αλλά επίσης κατά της αποικιοκρατικής και απολυταρχικής εξουσίας, και αυτό τα καθιστά περίπλοκα εργαλεία.

Πάντα πρέπει να αναρωτιόμαστε πάνω στην πολιτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εκείνο ή το άλλο συγκεκριμένο: Πώς λειτουργεί; Πώς αποτυγχάνει να λειτουργήσει; Συνεπώς, δεν θα

γίνεται λόγος περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς μια πολιτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τα καταπιεστικά καθεστώτα που χρησιμοποιούν με ευκολία τα επιχειρήματα περί σχετικισμού, νομίζω ότι αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να τους το αρνούμαστε. Άλλωστε, μπορούμε να συμφωνήσουμε πάνω σε κάποιες γενικές αρχές περί δικαιοσύνης, ισότητας και ελευθερίας. Αλλά θα μπορούσαμε να αναρωτηθούμε αμέσως τι σημαίνουν αυτοί οι όροι σε εκείνο ή το άλλο συγκεκριμένο;

Με άλλα λόγια, ίσως αυτές δεν είναι ακριβώς οι κατάλληλες λέξεις προς χρήση, και ίσως άλλοι όροι μπορούν να λειτουργήσουν καλύτερα. Αρχές σαν και αυτές θα πρέπει να μεταφράζονται, αλλά επίσης θα πρέπει να επεξεργάζονται πολιτισμικά. Η αίσθησή μου είναι πως ακόμη και απόλυτες αρχές θα πρέπει να αντέχουν στην απαίτηση για μετάφραση. Εμφανίζονται με διαφορετικό τρόπο, σε διαφορετικές γλώσσες, και υπάρχει, όπως λέει ο Λούντβιχ Βιτγκενστάιν, μια οικογενειακή ομοιότητα ανάμεσα σε αυτούς τους όρους.

NT: Στο έργο σας *Undoing Gender* [5] θεωρούσατε τη νομοθεσία για τους γάμους των ομοφυλόφιλων ένα σημείο έναρξης για αλλαγές στη στάση και τις πολιτικές όσων ζουν σε μια εναλλακτική οικογενειακή δομή. Αλλά επίσης μιλούσατε για ένα δίλημμα

ανάμεσα στην επίτευξη της κοινωνικής αναγνώρισης και της νομικής ισότητας για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια, από τη μία, και την πιθανότητα να διατηρηθούν σε δυσμενές καθεστώς άλλες σεξουαλικές διευθετήσεις, από την άλλη. Έχετε ακόμη αυτή την ανησυχία; Και αν ναι, πώς μπορούν να επιλυθούν, πολιτικά και πρακτικά, και ποιες θα ήταν οι διεθνείς και παγκόσμιες περιπλοκές της νομιμοποίησης των γάμων μεταξύ ομοφυλόφιλων στην Αμερική και την Ευρώπη;

JB: Γενικά, είναι θετικό το γεγονός ότι οι γάμοι των ομοφυλόφιλων γίνονται όλο και πιο αποδεκτοί, καθώς επεκτείνονται οι αρχές της ισότητας σε αυτό τον τομέα. Γνωρίζουμε πολύ καλά πως υπάρχουν σοβαρές αντιδράσεις απέναντι σε αυτού του τύπου τους γάμους σε πολλά μέρη του κόσμου. Είναι ένα πολιτικό δικαίωμα, ένα προσωπικό δικαίωμα, και ο καθένας θα έπρεπε να μπορεί να παντρευτεί όποιον θέλει. Η ανησυχία μου ήταν όχι μόνο πως ο γάμος μετατρέπεται στον μοναδικό τρόπο αντίληψης των νομιμοποιημένων σεξουαλικών σχέσεων, και ότι αυτό είναι ένα πρόβλημα, αλλά και στο γεγονός ότι οι ανθρώπινες σχέσεις διαμεσολαβούνται όλο και περισσότερο από την κρατική εξουσία – και αυτό είναι ένα ακόμα πρόβλημα.

Εκείνη την περίοδο αναρωτιόμουν γιατί χρειαζόμαστε την αναγνώριση από το κράτος; Είναι εξαιτίας του γεγονότος ότι η κρατική αναγνώριση είναι πιο πολύτιμη από μορφές αναγνώρισης που εμφανίζονται πέρα από τον νόμο, σε κοινότητες που σχηματίζονται πέραν του κρατικού νομιμοποιητικού πλαισίου; Ίσως το ζήτημα είναι ότι πιστεύουμε πως μόνο με την κρατική αναγνώριση οι γκέι και οι λεσβίες θα έχουν νομική προστασία για τις σχέσεις τους. Αλλά σε κάποια νομικά συστήματα, κάποιος μπορεί να κερδίσει την προστασία με άλλα μέσα.

Πιστεύω ακράδαντα πως ο στόχος του φεμινισμού να ενθαρρύνει μορφές σεξουαλικής ελευθερίας που δεν συγκατανεύουν στη νόρμα του γάμου έχει χαθεί μερικώς, όσο ο γάμος γίνεται ολοένα και ισχυρότερη νόρμα. Γκέι, λεσβίες, διεμφυλικά και κουίρ άτομα επίσης επιζητούν την επέκταση του φαντασιακού βασιλείου των δεσμών οικειότητας, των δεσμών αλληλοεξάρτησης. Τέτοιες πιο

πειραματικές μορφές συγγένειας έχουν αποκτήσει πια υπόβαθρο. Εδώ, και πάλι, τέτοιοι δεσμοί μπορούν κάνουν τη ζωή βιώσιμη, ενώ κάποιες φορές ο γάμος μπορεί να κάνει τη ζωή αβίωτη. Οπότε είναι σημαντικό να κρατήσουμε το ζήτημα ανοικτό προς συζήτηση.

NT: Και τώρα κάποιες απόψεις για τον φεμινισμό από την προοπτική του αναπτυσσόμενου κόσμου. Λένε πως σε κοινωνίες όπως το Αφγανιστάν, η Σαουδική Αραβία, ακόμη και το Ιράν, οι άνθρωποι ακόμη μάχονται για τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και κάποιες χειραφετητικές ιδέες του Διαφωτισμού και της νεωτερικότητας. Για αυτές τις κοινωνίες, ορισμένες μεταμοντέρνες ιδέες μπορούν να παραλύσουν οποιαδήποτε φεμινιστική στρατηγική, αλληλεγγύη και πολιτικές δράσεις για την κοινωνική αλλαγή. Για παράδειγμα, στην ίδια γραμμή με την Drucilla Cornell, πολλά άτομα μπορεί να πουν: Πώς μπορούμε να απαλλαχθούμε από τις έμφυλες ταυτότητες, ειδικά τις κατηγορίες της γυναίκας και της θηλυκότητας, «από τη στιγμή που έχουμε μια συμβολική τάξη που αστυνομεύει και ενισχύει την έμφυλη ιεραρχία και τις αντίστοιχες ταυτότητες; Και αν η έμφυλη ιεραρχία και η αστυνόμευση του φύλου συνεχίζεται στα δυτικά συμφραζόμενα παρά την πρόσφατη σχετική ανοικτότητα και ανοχή προς τις έμφυλες διαφοροποιήσεις, αποτελεί ακόμα μεγαλύτερη πρόκληση σε λιγότερο προχωρημένες ή μεταβατικές κοινωνίες που ακόμη αντιλαμβάνονται τις έμφυλες και τις σεξουαλικές ταυτότητες ως βασισμένες σε αυστηρά διχοτομημένες και δυαδικές αντιθέσεις. Δεν αρνούνται μόνο τα ίσα δικαιώματα στις γυναίκες και τις μειονότητες (ΛΟΑΤΚΙ+) αλλά τους αντιμετωπίζουν σαν παρίες νομικά και ηθικά. Με άλλα λόγια, κάποιιοι μπορούν να ισχυριστούν πως τα οντολογικά σας επιχειρήματα περί «αναταραχής φύλου», «κρίσης φύλου» ή «σεξουαλικών διαφοροποιήσεων σε κρίση» που θέτουν υπό αμφισβήτηση θεμελιώδεις αντιλήψεις για τη σεξουαλική διαφοροποίηση στη φεμινιστική θεωρία είναι «ελιτίστικα» και «δυτικά». Δεν είναι ιδιαίτερα χρήσιμα ή εφαρμόσιμα, τουλάχιστον σε αυτή την ιστορική συγκυρία, σε φεμινιστικά κινήματα που έχουν τη βάση τους στον παγκόσμιο Νότο. Κάποιες απ' αυτές τις φεμινιστικές κριτικές είναι πολιτικά και πρακτικά περισσότερο εστιασμένες

σε καθημερινές προσπάθειες για να επιφέρουν θεσμικές, νομικές και πολιτικές αλλαγές σε χώρες όπως η Αίγυπτος και το Ιράν. Μπορεί να μην ενδιαφέρονται και τόσο για τη συνάρθρωση μιας κοινής ή απόλυτης οντολογικής ή επιστημολογικής δέσμευσης και, συνεπώς, ελάχιστα μπορούν να συσχετιστούν με τις θεωρίες σας. Πώς θα απαντούσατε σε τέτοιους ισχυρισμούς ή κριτικές;

JB: Αν αλλάξουμε λίγο την ερώτηση, ίσως δούμε μια διαφορετική απάντηση. Για παράδειγμα, αν οι φεμινίστριες αναζητήσουν συμμαχίες με τους γκέι, τα αμφιφυλόφιλα και τα διεμφυλικά άτομα, τότε δεν έχουν το περιθώριο να ενστερνιστούν τις καθιερωμένες ιδέες για το φύλο. Θα πρέπει να δουν πως το φύλο αλλάζει ιστορικά. Το να παραμένεις σε έναν αυστηρό ορισμό του, είναι μια προσπάθεια να σταματήσεις το ρολόι της ιστορίας. Αν ισχυριστούμε πως η δυαδικότητα του φύλου αστυνομεύεται, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο παραμένουμε πιστή στη δυαδική ερμηνεία του φύλου, δεν αποδεχόμαστε το γεγονός πως κάποια άνωθεν αρχή καθορίζει τους όρους της ταυτότητάς μας; Φυσικά, υπάρχει και ένα διαφορετικό επιχείρημα που το καταλαβαίνω. Αν οι γυναίκες συμβιβαστούν με μια οντολογική κρίση όσον αφορά την κατηγορία γυναίκα, μπορεί να χάσουν την αίσθηση του συνανήκειν ή να γίνουν αποδέκτριες βίας – νομικής ή και πέραν του νόμου.

Αν το καλοσκεφτούμε, σχεδόν όλες οι εκδοχές του φεμινισμού έπρεπε να αναθεωρήσουν ως προς το τι είναι γυναίκα και τι μπορεί να είναι. Μπορεί να παντρευτεί κατ' επιλογήν της, όπως το επιθυμεί; Μπορεί να εργαστεί; Μπορεί να εργάζεται και να σπουδάζει παράλληλα; Μπορεί να εργάζεται και να σπουδάζει και να έχει οικογένεια; Μπορεί να τρέξει; Μπορεί να σηκώσει βάρη; Όλα αυτά τα πολύ βασικά φεμινιστικά ερωτήματα έχουν αναγκάσει τις έμφυλες κατηγορίες να αλλάξουν και να επεκταθούν, υπό την πίεση των ίδιων των απαιτήσεων των γυναικών.

Το πώς αυτό συμβαίνει στο Αφγανιστάν ή το Ιράν είναι σίγουρα διαφορετικό απ' ό,τι στη Χιλή και την Κολομβία. Όμως πιστεύω πως οι κατηγορίες του φύλου είναι –και θα έπρεπε να είναι– ανοικτές προς διαπραγμάτευση, και αυτό νομίζω πως είναι βασικό

στα περισσότερα φεμινιστικά κινήματα.

Τούτο δεν είναι απαραίτητα δυτική ιδέα. Τέτοιες αλλαγές μπορούν και πρέπει να συμβαίνουν εντός των ιδιαίτερων γλωσσικών ιδιωμάτων της οικογένειας, του νόμου ή της θρησκείας, που δεν είναι υποχρεωμένες να υιοθετήσουν το γλωσσικό ιδίωμα των δυτικών θεωριών. Όταν τίθεται το ερώτημα: «θα έπρεπε μια γυναίκα να ξυλοκοπείται;» αυτό προϋποθέτει ένα άλλο ερώτημα: «αυτό είναι κάτι που οι γυναίκες θα έπρεπε να αποδέχονται σαν μέρος μιας αναγκαίας κατάστασης;» Αυτή η δεύτερη ερώτηση τονίζει το πρόβλημα τού πώς αποτιμάται η θέση της γυναίκας. Αυτοί που λένε, για παράδειγμα, πως οι ξυλοδαρμοί είναι κάτι που οι γυναίκες θα έπρεπε να ανέχονται και πως αυτό αποτελεί μια φυσική κατάσταση των πραγμάτων, κανονικοποιούν μια σύνδεση ανάμεσα στο φύλο και τη βία: Το να ανήκεις στο γυναικείο φύλο σημαίνει πως θα πρέπει να ανέχεσαι τη βία. Επομένως, όποτε αντιμετωπίζουμε τον ισχυρισμό πως η βία δεν θα έπρεπε να είναι αποδεκτή σαν κομμάτι της κατάστασής μιας γυναίκας, και πως δεν υπάρχει τίποτα «αναγκαίο» σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες, αναθεωρούμε τόσο την κατηγορία «γυναίκα» όσο και τη σύλληψη της βίας. Ίσως θα πρέπει να εντοπίσουμε τις γλωσσικές και πολιτιστικές αλλαγές με περισσότερη έγνοια για τις λεπτομέρειες και μεγαλύτερη προσοχή στην τοπική ορολογία και τα υπάρχοντα πλαίσια, ώστε να κατανοήσουμε το γιατί η βία είναι αποδεκτή και πώς μπορεί να αμφισβητηθεί και να της εναντιωθούμε.

NT: Τέλος, μια ερώτηση που αφορά μια δική μου ανησυχία:

Ανεξαρτήτως των ελαττωμάτων και των προκαταλήψεων στον μοντέρνο και τον μεταμοντέρνο λόγο, και χωρίς να αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα στα δύο, αναρωτιέμαι εάν μια κοινωνία ή ένα κοινωνικό κίνημα, συμπεριλαμβανομένου του φεμινιστικού, μπορούν να εγκαταλείψουν τον μοντέρνο λόγο και να υιοθετήσουν τον μεταμοντέρνο λόγο πριν χτίσει κοινωνικοπολιτικούς και νομικούς θεσμούς – δηλαδή, χωρίς να έχουν περάσει την ιστορική εμπειρία της φιλελεύθερης δημοκρατίας και της καπιταλιστικής νεωτερικότητας. Κάνω αυτή την ερώτηση επειδή βλέπω κάποιους στην Αριστερά που ασκούν σκληρή κριτική στα όρια του φιλελευθερισμού ή αυτού που αποκαλούν «δυτική» νεωτερικότητα, συμπεριλαμβανομένου του φιλελεύθερου φεμινισμού, και περιμένουν από τις φεμινίστριες όλων των χωρών, από το Αφγανιστάν μέχρι τις ΗΠΑ, να ενστερνιστούν ριζοσπαστικές, αντι-φιλελεύθερες, αντικαπιταλιστικές απόψεις και θέσεις κατά της παγκοσμιοποίησης. Αντιλαμβάνομαι αυτή την προοπτική σαν κυρίως αγγλο-κεντρική, σαν να έπρεπε όλα τα κοινωνικά κινήματα να καθορίσουν την ατζέντα τους βάσει των θέσεων και των προτεραιοτήτων της Αριστεράς και των φεμινιστριών των ΗΠΑ και της Ευρώπης. Ποια είναι η δική σας άποψη;

JB: Δεν είμαι και τόσο σίγουρη ότι μπορεί κάποιος απλά να «εγκαταλείψει» τη νεωτερικότητα (αν και η «νεωτερικότητα» εγκατέλειψε αρκετές κοινωνίες). Η νεωτερικότητα είναι αυτό που κατά κύριο λόγο μας διαμορφώνει σαν υποκείμενα. Ομοίως, δεν είμαι πρόθυμη να «εγκαταλείψω» όλες τις μορφές της δημοκρατίας – υπάρχουν μορφές ριζοσπαστικής δημοκρατίας που ενσωματώνουν κάποιες κλασσικές αρχές του φιλελευθερισμού με τις οποίες συμφωνώ. Άρα, δεν είναι το ζήτημα πως ο μεταμοντερνισμός έπεται της νεωτερικότητας. Το ζήτημα είναι ότι μάλλον πολλές από εμάς ζούνε εν μέσω αντικρουόμενων πλαισίων, ακόμη και συγκρουόμενων διανοητικών θέσεων, και πρέπει να βρούμε τον δρόμο μας όταν οι μέθοδοι για την διευθέτηση τόσο περίπλοκων διαφορών ελάχιστα έχουν διευθετηθεί.

Είμαι αρκετά σίγουρη πως τα ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα

δικαιοσύνης θα πρέπει να αναδυθούν από τοπικές οργανώσεις και πως οι όροι δεν θα πρέπει να υπαγορεύονται από φαινομενικά πρωτοποριακά κινήματα «εις την Δύσιν». Την ίδια ώρα, ίσως το θέμα είναι πως τα διάφορα πολιτικά ιδιώματα τέμνονται και πως υπάρχει συγκρητισμός στο πολιτικό λεξιλόγιο που διαθέτει την απαραίτητη περιπλοκότητα. Ή το ζήτημα είναι πως κάποια πολιτικά ιδιώματα είναι κάποιες φορές ασύμβατα.

Για παράδειγμα, εάν θρηνολογούμε για την απώλεια των βασικών κοινωνικών υπηρεσιών και, συνεπώς, την υποχώρηση της κοινωνικής δημοκρατίας σε κάποια μέρη του κόσμου, και παράλληλα ζητάμε το τέλος της κρατικής εξουσίας σε άλλα σημεία της υφελίου, μάλλον δουλεύουμε για αλληλοσυγκρουόμενους στόχους. Αλλά αυτή η διαμάχη μπορεί να γίνει η βάση για μια διαδικασία θεωρητικής εμβάθυνσης, μιας αντανάκλασης, ένας τρόπος πολιτικής ανάλυσης.

Οπότε είμαι υπέρ της δημοκρατίας, αλλά ενάντια σε αυτές τις μορφές δημοκρατίας που προμοτάρει την πρόσδεσή της σε αφηρημένα δικαιώματα, ενώ οι άνθρωποι που υποτίθεται πως εκπροσωπεί γίνονται όλο και φτωχότεροι και σε πιο επισφαλή θέση. Δεν θέλω το κράτος να εγκαταλείψει τις δεσμεύσεις του πάνω σε ζητήματα όπως η δημόσια υγεία, αλλά δεν θέλω να δω μια μαζική επέκταση των κατασταλτικών του μηχανισμών.

Αν το ζήτημα έγκειται εκεί, δεν μπορώ να πω αν είμαι υπέρ ή κατά του κράτους. Θα ήθελα να δω ένα κράτος για τον παλαιστινιακό λαό, για παράδειγμα, αλλά τούτο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το τι είδους κρατική οντότητα θα ήταν αυτή. Ίσως αυτή η αίσθηση του «μέτα» να καταδεικνύει απλούστατα πως θα πρέπει να επεξεργαζόμαστε την περίπλοκη, παγκόσμια πραγματικότητά μας μέσα από μια σειρά πλαισίων, και πως δεν έχουμε ένα έτοιμο πλαίσιο όπου μπορούμε να φέρουμε όλα τα ζητήματα μαζί.

Τούτου λεχθέντος, θεμελιώδεις δεσμεύσεις στην ισότητα, τη μη βία και ενάντια στην εκμετάλλευση, τον ρατσισμό και κάθε μορφή έμφυλης και σεξουαλικής διάκρισης, μας οδηγούν σε μια

συναίνεση, ακόμη κι αν καμία συναίνεση δεν έχει επιτευχθεί ποτέ χωρίς μια περίπλοκη, και κάποιες φορές επώδυνη, διαδικασία μετάφρασης.

Υποσημειώσεις:

[1] Nayereh Tohidi, «An Interview on Feminist Ethics and Theory with Judith Butler», στο *Journal of Middle East Women's Studies*, τχ. 13/3, 2017, σ. 461-468.

[2] Το έντομο gadfly μεταφράζεται κυριολεκτικά σαν αλογόμυγα ή νταβάνι. Εν προκειμένω, καθώς ο τίτλος του περιοδικού θέλει να αναδείξει την ιδιότητα του εντόμου να ενοχλεί επιλέξαμε τον όρο «ζουζούνι». [ΣτΜ]

[3] Judith Butler, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge, Νέα Υόρκη-Λονδίνο 1990 [Judith Butler, *Αναταραχή φύλου: Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*, μτφρ. Γιώργος Θ. Καράμπελας, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2009].

[4] Pheng Cheah, Elizabeth Grosz, «The Future of Sexual Difference: An Interview with Judith Butler and Drucilla Cornell», στο *Diacritics*, τχ. 28/1 (1998), σ. 19-42.

[5] Judith Butler, *Undoing Gender*, Routledge, Νέα Υόρκη 2004.

Και οι θεοί τρελάθηκαν...

Του Βαγγέλη Πουλέτσου

Φίλε αναγνώστη,

Καθώς ξεκίνησα να διαβάζω το βιβλίο-κόμικ *Ρεμπέτικο. Ιστορία και πρωταγωνιστές* του Νίκου Κουφόπουλου, παράλληλα έβαλα να ακούσω το «Αν μ' αξιώσει ο θεός» του Μάρκου. Στο σημείο όπου,

σύμφωνα με το τραγούδι, ο Μπίλι Φριτς θα σκάρωνε αφράτους αργιλέδες, η Γκρέτα Γκάρμπο, μάγκα μου, θ' άναβε το τσιμπούκι, ο Ζακ Κεπούρα στη γωνιά θα παίζει το μπουζούκι, ο Τζίμι Λόντος για νταής θα κάθεται στις τσίλιες και η Λίλιαν η Χάρβει θα διώχνει τις μπασκίνες, ένας Μόργκαν Φρίμαν σκαστός από το «θεός για μια εβδομάδα» ξεπήδησε από τις πρώτες κιόλας σελίδες του βιβλίου, πασχίζοντας να απαντήσει τελεσίδικα στο αιώνιο ερώτημα: από πού προέρχεται η λέξη ρεμπέτης – μα εις μάτην.

Και οι θεοί τρελάθηκαν...

Η γνώση, το μεράκι, η φαντασία και το καλό χιούμορ του Κουφόπουλου εναρμονίζονται σε ένα πραγματικά εμπνευσμένο σενάριο, το οποίο απεικονίζεται αριστουργηματικά από τα πινέλα δεκατεσσάρων (!) παρακαλώ σκιτσογράφων και ζωγράφων, δημιουργώντας έτσι ένα βιβλίο ιδιαίτερα απολαυστικό που, παρά τον όγκο του, δεν θες να τελειώσει.

Στο βιβλίο το πνεύμα του ρεμπέτικου λάμπει ξανά ανανεωμένο και ζωηρό. Ένα πνεύμα πειραχτήρι σαν τον Μπάτη, ο οποίος παρίστανε τον οδοντίατρο στον χωροφύλακα που του παραπονιόταν για το δόντι του και του 'λεγε «τέτοια κουφαλα δεν ξανάδα». Η ιστορία του ρεμπέτικου αντιμετωπίζεται με τον απαιτούμενο σεβασμό, απεμπολώντας κάθε ίχνος παρελθοντολαγνείας και αποφεύγοντας τις ωραιοποιήσεις και τα φτιασίδια.

Το πνεύμα μεταμορφώνεται σε γάτο αλάνη, που σεργιανίζει όπου του κάνει κέφι, αδιαφορώντας για τις κοινωνικές συμβάσεις και τους αποκλεισμούς και ακολουθώντας έναν διάγγελο ονόματι Βάγγο στον κόσμο της ουτοπίας. Εκεί, ζεύγη φαινομενικά αντιθετικά

μεταξύ τους, όπως το σήμερα και το χτες, το καλό και το κακό, άγγελοι και διαβόλοι, μάγκες και αφάν γκατέ, ζητιανόξυλο και πιάνο, στροβιλίζονται σε ένα ταξίδι σπαρταριστό.

Από τα μουρμούρικα ρεμπέτικα της φυλακής ως τα delta blues του Μισισίπη και από τους κακόφημους τεκέδες του Περαία ως τις λαϊκές γειτονιές του Μπουένος Άιρες όπου γεννήθηκε το τάνγκο, τρία πράγματα θα σου καταστούν απολύτως σαφή, φίλε αναγνώστη:

α) Πόσο επαληθεύεται ο εμβληματικός στίχος του ΛΕΞ «Από τον πόνο των φτωχών γεννιέται η τέχνη των αστών» και πόσο κυνηγητό, φτώχεια και φυλακές βίωσαν οι μουσικοί των κατώτερων στρωμάτων από τις άρχουσες τάξεις μέχρι να κατακτήσουν τις καρδιές των ανθρώπων και να σπάσουν σύνορα, αποκλεισμούς και προκαταλήψεις, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο πολιτισμό.

β) Πόσα καντάρια ρεμπέτικης ιστορίας κατέχει ο Νίκος Κουφόπουλος, καθιστώντας το βιβλίο του από τα πληρέστερα πάνω στη συγκεκριμένη θεματολογία, κερδίζοντας μια περίοπτη θέση στη βιβλιοθήκη μου ανάμεσα στην αυτοβιογραφία του Βαμβακάρη, τα *Ρεμπέτικα τραγούδια* του Ηλία Πετρόπουλου και το *Κακό βοτάνι*

του David Prudhomme.

Και...

γ) Δεκατέσσερεις (!) ζωγράφοι και σκιτσογράφοι ενώνουν τα πινέλα και τη φαντασία τους. Τέτοια πανσπερμία χρωμάτων και εικόνων για το ρεμπέτικο δεν ξανάγινε!

Σχόλιο στην Ομιλία Ζελένσκυ στην Ελληνική Βουλή

Του Αντώνη Μπρούμα,

Μετά την Κύπρο, που διέκοψε λόγω τεχνικού προβλήματος όταν έγινε αναφορά στον Αττίλα, ο Ουκρανός πρωθυπουργός Βολοντιμιρ Ζελένσκυ μίλησε και στην Ελληνική βουλή παρέα με δύο ουκρανούς ναζί του τάγματος Αζόφ.

Δεδομένου ότι ο Ζελένσκυ παρεμβαίνει στο κοινοβούλιο κάθε δυτικής χώρας με ομιλίες μελετημένες και στοχευμένες για να προκαλέσουν την έμπρακτη υποστήριξη (αποστολή όπλων, λήψη κυρώσεων, αποκλεισμός Ρωσίας από διεθνείς σχέσεις) της χώρας του στον πόλεμο με την Ρωσία, η συμπαρουσίαση με δύο ναζί του Αζόφ στην Ελληνική Βουλή δεν είναι διόλου τυχαία.

Η αλήθεια είναι ότι η παρέμβαση Ζελένσκυ στην Ελληνική βουλή ήταν η πλέον κατάλληλη και ταιριαστή για το Ελληνικό σύστημα εξουσίας και την υφιστάμενη σύνθεση των δυναμικών στην Ελληνική κοινωνία.

Η Ελλάδα κυβερνάται διαχρονικά από ένα κλεπτοκρατικό ολιγαρχικό αντι-δημοκρατικό σύστημα εξουσίας, που αν δεν ήταν

στην ΕΕ, θα ήταν εντελώς όμοιο με το Ουκρανικό. Της χώρας ηγείται μια κυβέρνηση με σκληρό ιδεολογικό πρόσημο οικονομικού φιλελευθερισμού, που έχει στον πυρήνα της μια συντηρητική (ακρο)δεξιά πτέρυγα. Πρόκειται επίσης για μια χώρα με χαρακτηριστικά αποικίας της Δύσης, όμοια με αυτά που επιθυμεί να επιβάλλει η Ουκρανική ελίτ στη χώρα της ξεφεύγοντας από την αποικιοκρατία της Μόσχας.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρουσία Ζελένσκυ πέτυχε τον στόχο της να υποδαυλίσει περαιτέρω τα φιλοπόλεμα ένστικτα του Ελληνικού συστήματος εξουσίας, που στους Ουκρανούς νεοναζί μαχητές θαύμασε τους προκεχωρημένους μαχητές της Δύσης για την ελευθερία και έπαθε ονειρώξη με το πόσο ψηλά μπορούν να φτάσουν και τα “δικά μας παιδιά” του Ελληνικού παρακράτους.

Αλλά και σε σχέση με την υφιστάμενη σύνθεση στην Ελληνική κοινωνία, η παρέμβαση Ζελένσκυ ήταν πολύ εύστοχη. Πρόκειται για μία κοινωνία, που ακόμη και στις κοσμογονικές εποχές των Μνημονίων η δεξιά δεν έπεσε ποτέ κάτω από το 30% του εκλογικού σώματος, ενώ ταυτόχρονα άλλο ένα 10% υποστήριξε μπετόν αρμέ την νεοναζιστική ακροδεξιά. Οι δύο αυτές φυλές, που αποτελούν τον εθνικό κορμό και καθορίζουν το μέλλον της χώρας, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους στα πιο σημαντικά ζητήματα, τον άκρατο οικονομικό φιλελευθερισμό στην οικονομική σφαίρα και την συστηματική αυταρχικοποίηση της δημοκρατίας στην πολιτική σφαίρα.

Στο κοινωνικό αυτό πλαίσιο, η ομιλία Ζελένσκυ έκανε μεγάλο γκελ στο εγχώριο ακραίο κέντρο, αποχαλινώνοντας περαιτέρω τον φιλοπόλεμο παροξυσμό του, επιπέδου τρίχρονου παιδιού, που του πήραν το γλειφιτζούρι. Οι ίδιοι άνθρωποι, οι φιλελεύθεροι δηλαδή, όπως ανέκαθεν, ούτε και τώρα ενοχλήθηκαν από την παρέμβαση των δύο νεοναζί στη Βουλή, ξεπερνώντας ευσχήμως την παρουσία τους ως τυχαία προσθήκη. Την ίδια ώρα, οι Ουκρανοί νεοναζί έκλειναν το μάτι και εξίταραν την φαντασία των κακομοίρηδων της ακροδεξιάς, που -όντας εκ φύσεως φιλορώσοι- έχουν μπερδευτεί και βρίσκουν “περίεργο” το μένος της Δύσης κατά της Ρωσίας. Η ομιλία Ζελένσκυ πέτυχε λοιπόν τον στόχο της

και προς την Ελληνική κοινωνία, προσελκύνοντάς την να συμπαραταχθεί ως αιωνίως αδύναμος κρίκος με τους “νικητές”.

Εντούτοις, οι δυναμικές στην Ελληνική κοινωνία είναι πιο πολύπλοκες από το πρόσκαιρο γκελ της ομιλίας Ζελένσκυ. Σε θέματα νεοναζισμού οι Ουκρανοί πηγαίνουν από εκεί που ερχόμαστε. Η Ελληνική ακροδεξιά έχει υποστεί μια πρώτη συντριπτική ήττα με κινηματικούς όρους. Η αφύπνιση του κόσμου απέναντι στο φίδι του φασισμού παραμένει στιβαρή, μολονότι η αποπολιτικοποίηση της νεολαίας κάνει καθημερινά υπόγεια δουλειά για να ωριμάσουν ξανά οι συνθήκες της επόμενης μάχης. Η πτώση των συνθηκών διαβίωσης σε επίπεδα χειρότερα των μνημονίων και η διάλυση των όποιων δημόσιων δομών από την αυταρχική νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση σε μόλις δύομισυ χρόνια διακυβέρνησης κάνει μεγάλες φτωχοποιημένες μάζες διαισθητικά αρνητικές προς την εμπλοκή της χώρας στον πόλεμο.

Η λαϊκή βάση της δεξιάς βλέπει με αρνητικό μάτι την πλήρη ευθυγράμμιση των συμφερόντων της χώρας με τον Ευρωατλαντισμό και ιδίως τις επιπτώσεις στους συσχετισμούς με την Τουρκία, σταδιακά αντιλαμβανόμενη με πρωτόγονο έστω τρόπο ότι βρισκόμαστε σε καθεστώς αποικίας. Καμία υπεροπλία στα ΜΜΕ δεν μπορεί να καλύψει με παχύ στρώμα σιωπής όλο αυτό το υπόστρωμα αντίθεσης και να εκμαιεύει για πολύ μια υποτιθέμενη συναίνεση στις φιλοπόλεμες κορώνες της Ελληνικής κυβέρνησης.

Σε αντίθεση με τους κρατικιστές, αριστερούς και δεξιούς, πάντοτε βλέπουμε τον Ουκρανικό και τον Ρωσικό λαό ως διαχωρισμένους από τις κυβερνήσεις τους. Ο Ουκρανικός λαός

χρειάζεται την αμέριστη αλληλεγγύη μας για την εκδίωξη του στρατού κατοχής του Ρωσικού κράτους και για την διατήρηση ανοιχτού ενός ειρηνικού και δημοκρατικού μέλλοντος πέρα από εκτροπές σε καθεστώς νεοναζισμού εντός Δύσης. Έχουμε λοιπόν πόλεμο με το τάγμα αζόφ και συλλήβδην την ακροδεξιά σε όλες τις εκφάνσεις της σε Ελλάδα, Ρωσία και Ουκρανία, που αποτελούν τις δυνάμεις του θανάτου για τους λαούς τους.

Τώρα λοιπόν μιλάμε εμείς, η κοινωνία. Δεν είμαστε σε πόλεμο, είμαστε με την ειρήνη. Για την κυβέρνηση ο καιρός γαρ εγγύς να πληρώσει για τη στάση στον πόλεμο στην Ουκρανία και την κοινωνική καταστροφή από τις επιπτώσεις της. Να βάλουμε το λιθαράκι μας, ώστε η Ευρώπη να αναλάβει τις ιστορικές ευθύνες που της αναλογούν και να γίνει δύναμη ειρήνευσης στην περιοχή, συνδράμοντας στον άμεσο τερματισμό του πολέμου και στην διατήρηση της Ουκρανίας ως ενιαίας, ανεξάρτητης, δημοκρατικής χώρας χωρίς ξένους στρατούς στα εδάφη της.

Γενικής απεργία 6ης Απριλίου – Ιωάννινα (Ενημέρωση – Photos)

Τα ξημερώματα της 6ης Απριλίου, ημέρα γενικής απεργίας, αφισοκολλήσαμε τις προσόψεις της ΔΕΗ και της Εφορίας με την αφίσα ενάντια στην ακρίβεια που τυπώσαμε τον Οκτώβριο του 2021.

Το πρωί συμμετείχαμε ως Χειρονομία Αντιεξουσιαστική Κίνηση στην μαζικότερη απεργιακή συγκέντρωση με πανό που έγραφε “Η φτώχεια δεν έχει καλοέραση πουθενά/Παγκόσμιος αντικρατικός αντικαπιταλιστικός αγώνας ενάντια σε κρίσεις και πολέμους”, ενώ μετά το τέλος της πορείας πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση, την οποία στηρίξαμε, έξω από την Pizza Fan από τη Συνέλευση

Βάσης Εργαζομένων Διανομέων Ιωαννίνων σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την απόλυση διανομέα.

Μοιράσαμε, τόσο την μπροσούρα που διακινούμε από τον περασμένο Οκτώβριο, όσο και κείμενο που συμπεριλαμβάνει τις νέες εξελίξεις στο μέτωπο της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, καθώς και την ενεργειακή και κάθε άλλη κρίση που παράγουν τα κράτη και το κεφάλαιο.

Ακολουθεί το κείμενο που μοιράστηκε την ημέρα της απεργίας όπως και η μπροσούρα της Χειρονομίας για την ακρίβεια.

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΛΟΠΕΡΑΣΗ ΠΟΥΘΕΝΑ

Μετά το πέραςμα και του φετινού χειμώνα και τις τελευταίες διεθνείς εξελίξεις, είναι πλέον ορατό ότι οδεύουμε κοινωνικά από την μία κρίση στην άλλη.

Έχουμε την οικονομική κρίση του 2008, όπου η περίφημη ελεύθερη αγορά επιβιώνει χάριν στην κρατική παρέμβαση. Η πολιτική της λιτότητας, όπου κράτος και τεχνοκράτες ειδήμονες παρουσιάζουν σαν μονόδρομο, στοχεύει στην απορρόφηση της ζημίας από την κοινωνική βάση. Το κόστος ζωής ανεβαίνει, οι άνθρωποι φτωχοποιούνται, ενώ για πολλούς η καθημερινή επιβίωση μετατρέπεται σε μόνιμο άγχος. Στην συνέχεια, έχουμε την πανδημική κρίση, αποτέλεσμα του εξαντλητικού ρυθμού παραγωγής και κατανάλωσης εμπορευμάτων. Στην διάρκεια αυτής, κράτος και ειδικοί, μετατρέπουν την υγειονομική προστασία, σε όχημα για την περαιτέρω οικονομική και ψυχολογική εξαθλίωση της κοινωνίας. Η ενεργειακή κρίση που ακολουθεί, μας αναγκάζει μια ακόμα φορά να πληρώσουμε τα σπασμένα, με τετραπλάσιους λογαριασμούς ρεύματος και τις τιμές των καυσίμων στα ύψη. Παράλληλα, η λεηλασία του φυσικού πλούτου για χάρη της άενης κερδοφορίας, δομικό στοιχείο του καπιταλισμού, παρουσιάζεται εδώ και δεκαετίες ως οικολογική κρίση. Σε αυτή την ήδη ζοφερή πραγματικότητα για όλους μας, έρχεται να προστεθεί η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, που παρουσιάζεται πάλι με όρους κρίσης. Όπως και σε κάθε πόλεμο, έτσι και τώρα, οι νεκροί, η φτώχεια, η εξαθλίωση αλλά και το εθνικιστικό δηλητήριο που αφήνει πίσω του, πέφτουν πάλι στις πλάτες της κοινωνικής βάσης. Άλλωστε, τα συμφέροντα πίσω από την σύγκρουση αυτή, δεν

αφορούν τους ανθρώπους που σκοτώνουν και σκοτώνονται, αλλά αυτά των κρατών, των ολιγαρχών και της ίδιας της καπιταλιστικής αναπαραγωγής.

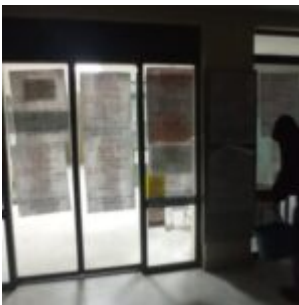
Κοινός παρονομαστής σε όλες αυτές τις κρίσεις είναι τα όρια που συναντά ο ίδιος ο καπιταλισμός. Η κυριαρχία του κέρδους σε βάρος φύσης και κοινωνίας αποτελεί την πραγματική κρίση. Τα κράτη παρά την ρητορική τους, δεν δείχνουν καμία πρόθεση υπέρ του λαού, απεναντίας, ξοδεύουν υπέρογκα ποσά στον πολεμικό και κατασταλτικό του εξοπλισμό. Έτσι, παίρνουν ξεκάθαρη θέση υπέρ των συμφερόντων του κεφαλαίου, ενώ η λογική των συνεχών κρίσεων, ενισχύει την εικόνα του κράτους-προστάτη που κάνει ότι καλύτερο μπορεί, κόντρα στις συμφορές που μας βρήκαν.

Οι αλληπάλληλες αυτές κρίσεις, διαμορφώνουν μια δυσβάσταχτη ζωή για τα άτομα και τις κοινωνίες. Η φτωχοποίηση και η εξαθλίωση του πληθυσμού συνεχίζονται, ενώ η ανεργία και η επισφαλής εργασία κυριαρχούν. Πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις τους, δηλαδή την δυσκολία για επιβίωση και εξασφάλιση των βασικών, όπως ένα ζεστό σπίτι τον χειμώνα και μια άνετη πρόσβαση σε τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, διαμορφώνουν και ένα νέο τρόπο ζωής. Αυτόν της συνεχούς ανασφάλειας για το μέλλον, του φόβου, των έκτακτων αναγκών και της κανονικοποίησης του αυταρχισμού και του πολεμικού λόγου. Άλλωστε, πολλά από εμάς, από όσο θυμούνται τον εαυτό τους, βρίσκονται στην δίνη μιας κρίσης και απαιτείται να κάνουν θυσίες. Έτσι, νιώθουμε ότι οι εξελίξεις μας ξεπερνούν, η άποψη μας δεν είναι αρκετά εξειδικευμένη και ωθούμαστε στην ατομική και συλλογική αδράνεια.

Στην παρούσα συνθήκη, η εκτίναξη των τιμών σε βασικά αγαθά, η ενεργειακή φτώχεια και τα χρηματιστήρια ενέργειας, η άνοδος στα ενοίκια και τα κτηματομεσιτικά funds, η πολεμική φρίκη που εκτυλίσσεται δίπλα μας και όλα αυτά μετά από δύο χρόνια πανδημίας, καθιστούν τις συλλογικές αντιστάσεις ενάντια στην περαιτέρω υποβάθμιση της ζωής μας επιτακτικές. Από την γειτονική Αλβανία, μέχρι την μακρινή Χιλή ο αγώνας οφείλει να είναι παγκόσμιος, αντι κρατικός και αντικαπιταλιστικός.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΑΝΤΙΚΡΑΤΙΚΟΣ – ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥΣ.

ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ – ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Download (PDF, 8.1MB)

«Η φόνισσα»

«ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΥΣ» έγραψαν οι εξαγριωμένοι γείτονες έξω από το παράθυρο της «φόνισσας». Διότι ο θάνατος είναι αυτό το κοινό «κάτι» που συνδέει αυτόν τον όχλο των ψευτοαγανακτισμένων νοικοκυραίων. Αγανακτούν για τον φόνο και θέλουν οι ίδιοι να τον πραγματώσουν.

Στις μέρες μας και σε αυτή τη χώρα δεν χρειάζεται να κάνεις πολλά πράγματα για να μετατραπείς σε όχλο και αγέλη, ούτε καν να μπεις πλέον σε κάποιο μαντρί για να γίνεις πρόβατο. Ένα πράγμα χρειάζεται να κάνεις: Να παρακολουθείς τηλεόραση και να βλέπεις μπροστά στα μάτια σου έναν γελοίο παραγωγό ψέματος που μέσω θεατρινισμών προσπαθεί να παράξει συναίσθημα, θυμό, αγανάκτηση, και να προκαλέσει από τα μέσα σου τις ενδορφίνες ευδαιμονισμού των πιο καθυστερημένων ενστίκτων.

Να σου δείχνει το ολόγραμμα ενός νεκρού παιδιού προκειμένου να πολλαπλασιάσει την αγριότητα και να σε προετοιμάζει να γίνεις ένας αυριανός *sonderkommando* σε πιθανούς θαλάμους αερίων. Και το ερώτημα «εάν αυτό είναι άνθρωπος» να επανέρχεται βλέποντας όλους αυτούς έξω από σπίτι του «φονιά».

Χρόνια τώρα ο Ευαγγελάτος και ένα τσούρμο συνακόλουθοί του κάνουν καλά τη δουλειά της μετατροπής των ανθρώπων σε αγέλη – μια δουλειά που δεν κατάφεραν τα κόμματα και το κράτος να πραγματοποιήσουν σε τέτοιον απόλυτο βαθμό.

Αρκετό καιρό τώρα επιστράτευσαν μπάτσους, δικηγόρους, αστυνομικούς ρεπόρτερ, ιατροδικαστές, και κάθε μέρα έβγαζαν την ετυμηγορία και κάθε μέρα την επαναλάμβαναν με τόση βουλιμία, που κανείς δεν είναι σίγουρος πλέον αν η σύλληψη της Μητέρας από την Πάτρα οφείλεται σε πραγματικά στοιχεία. Αυτή είναι η «Φόνισσα»! Κάθε μέρα που περνούσε πολλαπλασιάζονταν το μίσος και μετατρεπόταν σε ενωτική ιδεολογία θανάτου, που κάθε μανιασμένος μικρομεσαίος έχει ένα κομμάτι κρυμμένο καλά μέσα του.

Ίσως να βρισκόμαστε μπροστά σε ένα έγκλημα που προκαλεί φρίκη, βγαλμένο μέσα από τους λαβύρινθους της ψυχής ενός ατόμου – μιας τραγωδίας που καταναλώθηκε στην καπιταλιστική αγορά των ΜΜΕ.

Ντροπή τους...

Ουκρανία: Τρεις Δουλειές για τα Κινήματα

του Αντώνη Μπρούμα

Ο πόλεμος στην Ουκρανία αποτελεί σημείο καμπής στη σύγχρονη ιστορία. Αφενός διαψεύδει τον μύθο του τέλους της ιστορίας ως αιώνιας Καντιανής ειρήνης, ανοίγοντας για πρώτη φορά τις πιθανότητες για έναν τρίτο παγκόσμιο πόλεμο. Αφετέρου καρφώνει άλλη μία κρίση στο σαρκίο των σύγχρονων καπιταλιστικών κοινωνιών. Το πιο σημαντικό, ενδυναμώνει περαιτέρω σε περιφερειακό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο τις ακροδεξιές πολιτικές δυνάμεις και την στρατιωτικοποίηση. Ενισχύει έτσι τις τάσεις προς τον ανταγωνισμό, τον ολοκληρωτισμό και τον πόλεμο σε μία χρονική περίοδο που η ανθρωπότητα χρειάζεται περισσότερο από ποτέ την συνεργασία και τη δημοκρατία, για να αποσοβήσει τις χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

Με δυο λόγια, ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι άλλη μία εκδήλωση της γενικευμένης ανασφάλειας του σύγχρονου κρισιακού καπιταλισμού και ένα ακόμη καμπανάκι για αλλαγή ρότας προς κοινωνίες πέρα από το κράτος, το κεφάλαιο και την εμπορευματική αγορά, με θεσμούς κοινοτικής και οικολογικής δημοκρατίας.

Απέναντι σε αυτόν τον πόλεμο τρία κύρια καθήκοντα αναδεικνύονται για τα κινήματα.

Νίκη στα Όπλα της Ουκρανικής Αντίστασης

Κανένας λαός δεν είναι σε θέση να αναζητεί αυτόνομα και δημοκρατικά το μέλλον του, ενώ βρίσκεται υπό ξένη κατοχή. Κανένας επίσης στρατός κατοχής δεν μπορεί να παραμένει σε Ουκρανικό έδαφος. Όπως σε κάθε αντι-αποικιοκρατικό αγώνα,

μέχρι να φύγει και ο τελευταίος Ρώσος στρατιώτης δουλειά των παγκόσμιων κινημάτων είναι να ενισχύουν την Ουκρανική αντίσταση ως απαραίτητη συνθήκη για μία ελεύθερη και δημοκρατική προοπτική στη χώρα.

Στην αντιεξουσιαστική δράση η αλληλεγγύη οφείλει να είναι έμπρακτη, όχι όμως άνευ όρων. Πρέπει να στηρίξουμε έμπρακτα εκείνες τις δυνάμεις της Ουκρανικής αντίστασης, που δεν ευθυγραμμίζονται πολιτικά με την φιλοπόλεμη Δύση και το προxy της καθεστώσ Ζελένσκυ και αντιτίθενται πολιτικά στις ακροδεξιές δυνάμεις μέσα στο Ουκρανικό κράτος. Σε έναν πόλεμο, που δεν φαίνεται να τελειώνει γρήγορα, μια διεθνής ενδυνάμωση των δημοκρατικών δυνάμεων αντίστασης θα τις βοηθήσει να συγκροτήσουν ένοπλες πολιτοφυλακές για την υπεράσπιση των κοινοτήτων τους και να αποκτήσουν διακριτό ρόλο στα πολιτικά πράγματα της χώρας κόντρα στο τάγμα Αζόφ και τον ακροδεξιό τομέα.

Ταυτόχρονα, δεν έχουμε κανέναν λόγο να μην στεκόμαστε κριτικά στην προπαγάνδα της Δύσης περί ανυπαρξίας ακροδεξιού παρακράτους αλλά και ισχυρής ακροδεξιάς επιρροής στα πολιτικά πράγματα της Ουκρανίας. Η στήριξη στην Ουκρανική αντίσταση δεν μπορεί παρά να στοχεύει στην αποτροπή ανάδυσης ενός ολοκληρωτικού συντηρητικού καθεστώτος μετά τη λήξη του πολέμου και στην ήττα της εθνικιστικής ιδεολογίας μέσα στην Ουκρανική κοινωνία.

Σταδιακή Απομάκρυνση της Παρουσίας του NATO από την Ευρώπη

Χωρίς αμφιβολία στον πόλεμο στην Ουκρανία το καθεστώς Ζελένσκυ λειτουργεί ως προxy του NATO στη σύγκρουση με την Ρωσία, θυσιάζοντας τον Ουκρανικό λαό σε έναν πόλεμο για αλλότρια συμφέροντα και ανταγωνισμούς. Πρόκειται για έναν πόλεμο βραδείας καύσης, που μαίνεται από την πτώση της ΕΣΣΔ το 1991 με ένα διάλειμμα κατά το διάστημα της κλεπτοκρατίας Γιέλτσιν, και στον οποίο πόλεμο Δύση και Ρωσία μοιράζουν την Ευρώπη σε σφαίρες στρατιωτικής επιρροής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυβερνήσεις της, που είναι μέλη του ΝΑΤΟ, παίρνουν μέρος σε αυτόν τον πόλεμο με τον πιο επιθετικό τρόπο, έχοντας σε Ευρωπαϊκό έδαφος ετοιμοπόλεμο στρατό και όπλα, που όμοιό του σε μέγεθος και ισχύ δεν έχει ξαναδεί η ήπειρος.

Οι κραυγές των Ευρωπαίων ηγετών υπέρ της ειρήνης είναι συνεπώς υποκριτικές. Αφενός γιατί αποκρύπτουν ότι φτάσαμε ως εδώ εξαιτίας της αποικιοκρατικού τύπου στρατιωτικής επέκτασης της Δύσης σε περιοχές που θεωρούνται ως άμεση απειλή για το ολοκληρωτικό καθεστώς της Ρωσίας. Αφετέρου επειδή αποκρύπτουν ότι οι Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις για το από εδώ και πέρα σχεδιάζουν την ραγδαία ενίσχυση των στρατιωτικών τους εξοπλισμών και την αναβάθμιση της στρατιωτικής παρουσίας του ΝΑΤΟ στην περιοχή αντί για θεμελίωση μιας ειρήνης στην Ευρώπη σε στιβαρές βάσεις.

Ένα σύγχρονο πανευρωπαϊκό κίνημα ειρήνης και δημοκρατίας πρέπει λοιπόν να έχει ως αφετηρία την αναγνώριση ότι καμία ειρήνη δεν πρόκειται να υπάρξει στο μέλλον για τους λαούς της ηπείρου, όπως το μέλλον αυτό σχεδιάζεται από τις κυβερνήσεις τους.

Τουναντίον, αντί να μείνουν παρατηρητές μιας κούρσας εξοπλισμών μεταξύ των κρατών τους ως εισιτήριο για τον τρίτο παγκόσμιο, οι Ευρωπαϊκές κοινωνίες πρέπει να στραφούν κατά των ίδιων των κυβερνήσεών τους και να τις ανατρέψουν.

Δεδομένης της φτώχειας για τους λαούς της Ευρώπης λόγω του πολέμου, συγκλίνουν οι αντικειμενικές συνθήκες ώστε το κίνημα ειρήνης να είναι και κοινωνικό / ταξικό, πολλαπλασιάζοντας έτσι τις δυνατότητές του να αλλάξει τα πράγματα.

Έφτασε λοιπόν η ώρα η ΕΕ και οι κρατικοί σχηματισμοί της, που μας έφεραν ως εδώ με τις αποφάσεις τους, να πληρώσουν το ιστορικό βαρύ τίμημα που τους αναλογεί. Τώρα είναι η στιγμή για την έκρηξη ενός πανκοινωνικού κινήματος πέρα από σύνορα με κεντρικό μόττο το «Κηρύξτε τον πόλεμο στην φτώχεια και στην

κοινωνική αδικία και όχι στους λαούς της Ευρώπης».

Κεντρικός σκοπός του κινήματος θα πρέπει να είναι η θεμελίωση μιας διαρκούς ειρήνης στην Ευρώπη με εγγύηση της ανεξαρτησίας όλων των χωρών της ηπείρου. Ο σκοπός αυτός μπορεί να θεμελιωθεί με μία πολυμερή συμφωνία μεταξύ της ΕΕ, της Ρωσίας και τρίτων κρατών, που θα εξασφαλίζει την φινλανδοποίηση των χωρών της Βαλτικής και την σταδιακή αποχώρηση του ΝΑΤΟ από όλη την ήπειρο. Η συμφωνία αυτή διαφυλάσσει την ανεξαρτησία των χωρών της περιφέρειας της Ρωσίας, εξουδετερώνει την σύγχρονη αποικιοκρατία των ΗΠΑ και της ΕΕ και αποτελεί εχέγγυο για την ειρήνη, την ευημερία και την δημοκρατική προοπτική. Συνιστά και μία συμφωνία, που μπορεί να γίνει δεκτή από το ολοκληρωτικό καθεστώς της Ρωσίας υπό το βάρος του φιλειρηνικού κινήματος, που έχει αναπτυχθεί στην Ρωσική κοινωνία.

Ο Εχθρός Είναι Εδώ – Να Φέρουμε τον Πόλεμο Σπίτι μας

Ο πόλεμος στην Ουκρανία επιφυλάσσει ενεργειακή κρίση, καταστροφή ολόκληρων οικονομικών τομέων και γενικευμένη φτώχεια για την Ελληνική κοινωνία. Οι επιπτώσεις αυτές δεν είναι φυσικό αιτιατό αυτού του πολέμου αλλά αποτελούν απόρροια της συμμετοχής του Ελληνικού κράτους στο ΝΑΤΟ και της πλήρους ευθυγράμμισης με τις απαράδεκτες κυρώσεις από τις ΗΠΑ και την ΕΕ σε βάρος της Ρωσικής κοινωνίας. Αποτελούν επίσης μέρος της επιθετικής εξωτερικής πολιτικής του Ελληνικού κράτους, που λειτουργεί ως περιφερειακός παίκτης στο αποικιοκρατικό καθεστώς στην περιοχή μας και διαπερνάται τώρα από τα ανταλλάγματα που πρέπει να δώσει όντας προσδεμένο στο άρμα των συμφερόντων των ΗΠΑ.

Την πραγματικότητα αυτή επιχειρεί να αντιστρέψει η κυβέρνηση και τα στηρίγματά της στο φιλελεύθερο κέντρο / δεξιά. Έτσι, η κυβέρνηση και η συντριπτική πλειοψηφία του εγχώριου φιλελευθερισμού εμφανίζονται να υπερθεματίζουν για την ειρήνη, χωρίς ο φιλειρηνισμός να είναι μέρος της ιδεολογίας τους. Πίσω από μια φιλειρηνική επίφαση κρύβουν την αναφανδόν υποστήριξη στην συμμετοχή του Ελληνικού κράτους στον ακήρυχτο πόλεμο NATO / Ρωσίας – Κίνας, τόσο διαχρονικά όσο και τώρα με την επίσημη αποστολή στρατιωτικού υλικού στην Ουκρανική κυβέρνηση. Την ίδια ώρα, στα διεθνή φόρα οι εκπρόσωποι του Ελληνικού κράτους, όπως κάθε υπάκουο ενεργούμενο, γαυγίζουν κατά της Ρωσίας πιο δυνατά από τους εκπροσώπους του πυρήνα της Δύσης, ενώ δεν συμμετέχουν σε καμία διαβούλευση για έναν οδικό χάρτη προς την αποκλιμάκωση και την ειρήνη. Τέλος, όταν δημοσίως ερωτώνται για τον αντίκτυπο του πολέμου στην Ελληνική κοινωνία, οι εκπρόσωποι της Ελληνικής κυβέρνησης απαντούν πως έτσι βαίνουν τα πράγματα γιατί είμαστε πλέον σε πόλεμο, ομολογώντας την φιλοπόλεμη ουσία πίσω από το φιλειρηνικό προσωπείο και καλώντας πάλι τον λαό να υποστεί για άλλη μια φορά αγόγγυστα τις επιπτώσεις των πολιτικών τους.

Η φιλελεύθερη ρητορική υπέρ της ειρήνης έχει τους εξής σαφείς στόχους:

- Την πλαίσιωση του δημόσιου διαλόγου με τέτοιον τρόπο, ώστε να διεκδικείται το ανεύθυνο για την γενικευμένη

ένδεια λόγω της -υποτιθέμενα δεδομένης και αναγκαστικής- συμμετοχής της χώρας στον πόλεμο μέσω του NATO.

- Την τοποθέτηση της αριστεράς και των κινημάτων σε θέσεις άμυνας με την παρουσίασή τους ως φιλοπόλεμων και με σκοπό την αντιστροφή της πραγματικότητας, δηλαδή του διεθνισμού ως φυσικής θέσης των κινημάτων και του γεωπολιτικού ανταγωνισμού ως φυσικής θέσης φιλελευθερισμού / ακροδεξιάς.
- Την αποσόβηση μιας κοινωνικής έκρηξης για τους σωστούς λόγους (ειρήνη, φτώχεια, κοινωνική αδικία) δια της πλαισίωσης και εκτροπής του δημοσίου διαλόγου σε κατευθύνσεις που καταλήγουν στο κατώφλι του Γ' παγκοσμίου πολέμου.

Ο εχθρός της φτώχειας και του πολέμου είναι εδώ στο σπίτι μας και η ειρήνη, η δημοκρατία και η κοινωνική δικαιοσύνη θα έρθουν και πάλι μόνο μέσα από την ανατροπή τους, ξεκινώντας από τη χώρα μας. Είναι λοιπόν καιρός τα κινήματα να καταστούν και πάλι απειλητικά για το κράτος και τους εγχώριους ολιγάρχες. Δουλεία μας είναι -όπως έλεγαν οι Weathermen στις ΗΠΑ τες μέρες του Βιετνάμ- να φέρουμε τον πόλεμο, κοινωνικό / ταξικό, εδώ στο σπίτι μας και, κυρίως, να τον φέρουμε με όρους για να τον κερδίσουμε.

Ουκρανικό : Η «ΑΜΕΡΙΚΗ» Κ ΟΙ ΚΟΜΠΑΡΣΟΙ

*του Μπάμπη Βλάχου**

Ποτέ άλλοτε μια ηγεμονική δύναμη, σαν την Αμερική του 20ού αιώνα, δεν έφτασε τόσο κοντά να γίνει μια αληθινά παγκόσμια

Αυτοκρατορία. Απέτυχε, ευτυχώς δεν έγινε – χαρείτε την.

Ούτε η Ρώμη ούτε ο Αλέξανδρος το 'χαν πετύχει. Υπήρχε πάντοτε και... μία Κίνα τουλάχιστον. Και η οποία, πριν τη φρικαλέα Βρετανική αυτοκρατορία και τη βάρβαρη αποικιοποίηση επί παντός –χάρη στους Ινδούς στρατιώτες βέβαια–, άκμαζε εμπορικώς εφάμιλλα με τη σημερινή της εξέλιξη (πιο πλούσια μέχρι τον 18ο αιώνα από οποιαδήποτε περιοχή της Ευρώπης) – αν και πιο εσωστρεφής. Σε αντίθεση με την εξωστρέφεια Βενετών και Ολλανδών έως ότου παραδώσουν τη σκυτάλη στη θαλασσοπνίχτρα/βιομηχανική Αγγλία, και αναγκαστούμε να ονομάσουμε όλον αυτόν τον Χριστιανικό πολιτισμό καπιταλισμό.

Και που με δύο λόγια, στη συνέχεια έκανε κορωνίδα του τον Νέο Κόσμο και την παγκόσμια «Αμερική», επιτέλους: Το χρήμα επιβλήθηκε ως η πρώτη, η ανυποχώρητη ψυχική σχέση – βρήκε για τα καλά τον τόπο του. Μαζί με μια εκ βαθέων πίστη στη μαγεία της τεχνολογίας – και στη μαγεία των αγορών. Κι η ξέφραγη Ισχύς, ακόμη και για τον τελευταίο εθελόδουλο του πλανήτη, απέκτησε επιτέλους την κτηνώδη (τηλε)παρουσία της.

Κυρίως διότι οι κομπάρσοι, πριν μάθουν καν καλά-καλά από το Χόλιγουντ του '20 πώς να φιλιούνται, ανέκαθεν ζητωκραυγάζανε, αγκαλιά με τους πρωταγωνιστές, τα μεγάλα και τρανά κατορθώματα της... προόδου – της «εξέλιξης». Ιδίως μάλιστα οι αριστερόφρονες.

Ακόμη κι όταν τα αφεντικά και της Ρωσίας και της Κίνας, υπερβαίνοντας κάθε ιστορικό απρόοπτο και προηγούμενο (τις αρχικές, τις μετέπειτα δήθεν «επαναστάσεις» τους), γίνανε από απλοί οι πιο προχωρημένοι – οι πιο άξιοι κεφαλαιοκράτες.

Κι έτσι η «Αμερική», αφού επιβίωσε τον προηγούμενο αιώνα από 21 υφέσεις, τρεις σοβαρές κρίσεις, δύο χρηματιστηριακά κραχ, δύο παγκόσμιους κι έναν Ψυχρό Πόλεμο, έκανε μετά την ολοκληρωτική της νίκη (το «globalization») μία σπουδαία μετεγγραφή : τον Ρώσο Πούτιν. Άλλη σχολή, ίδιοι στόχοι.

Η αναδυόμενη αντίστοιχη ρωσική ελίτ τον βρήκε, αυτή τον

δοκίμασε και τον επέβαλε. Ένα αυτοδημιούργητο φτωχόπαιδο, των Μυστικών Υπηρεσιών (βλέπε αντίστοιχα: την Google, τον Ε. Μασκ) και της ήδη σπουδαίας ρωσικής Μάφια· που από τον δρόμο βρέθηκε στα ολιγαρχικά σαλόνια, με δισεκατομμύρια – όπως γινότανε και γίνεται από τις πρώτες γκανγκστερικές δεκαετίες στην περί ης ο λόγος «Αμερική».

Και η οποία Αμερική από «παγκοσμιοποιητικό» πολεμικό κράτος-οφειλέτης, ο μεγαλύτερος τζαμπατζής στην ιστορία, άρχισε βέβαια να πνέει τα λοίσθια μετά τις ήττες-ρεζίλεμα του πλανητικού προστάτη στη Βαγδάτη –ξέχνα το Βιετνάμ–, και στην Καμπούλ – βάλε και καμιά Βηρυτό ή Σομαλία... (Μονάχα η Ιαπωνία, χώρα οι Άραβες, της έδωσε το '91 για το Ιράκ 13δισ· και 1,5 το 2003 καθ' ότι αναξιόπιστη πλέον...).

Ο κραταιότερος δηλαδή προστάτης/νταβατζής στην ανθρώπινη ιστορία, με το αχανές του δίκτυο σ' όλο τον κόσμο από βάσεις/στρατεύματα σε... κυρίαρχες χώρες, σε καιρούς «Ειρήνης», «πήρε» τον Πούτιν για δανεικό σε «εχθρική» γέννημα-θρέμμα ξένη ομάδα – πώς αλλιώς.

Δεν χρειαζόταν τώρα ένας Τρούμαν να φουσκώνει ως τα ουράνια την «κομμουνιστική» απειλή, ούτε ένας Μπους την 11η Σεπτεμβρίου. Καμιά φορά φτάνει κι η φούσκα των εταιρειών dot-com... Για να εμπλουτίσει τη λειψή, κοντή ιστορία της ηπειρωτικής Αμερικής – την εξαρχής πολυπολιτισμική... Αλλά αυτά κάνουν οι παγκόσμιοι γκάνγκστερ ένθεν κακείθεν, και δη οι «εκλεγμένοι». Γι' αυτό και λίγα παίρνουν.

Αρκεί ο «νέος Τσάρος» να μη φιγουράρει μόνο στις λίστες Forbes, αλλά και να διαφέρει απ' τον γνωστό Σαξοφωνίστα ή τον Έγχρωμο (τον μεγαλύτερο βομβαρδιστή των τελευταίων δεκαετιών) όσο απέχει η Φαλούτζα και το Αμπού Γκράιμπ απ' τη Μαριούπολη ή μάλλον το Βελιγράδι. Οποία ισοπέδωση!

Δεν χωρεί αμφιβολία. Χωρίς την «Αμερική» και την Αμερική (που χάνει με ταχείς ρυθμούς τη μονοκρατορία της – θυμηθείτε βέβαια τους μεγάλους πετρελαϊκούς πολέμους μετά τον Β' Παγκόσμιο και

τα εμπάργκο), «Ουκρανικό» –παρά την Κριμαία– δεν θα υπήρχε. Αυτή το έφερε-το κέντησε ως εδώ.

(Εδώ ακόμα και ο Μπάιντεν στο ΔΣ της Ουκρανικής Εταιρείας Αερίου τοποθέτησε και διέφθειρε τον γιο του.)

Ιδίως, έχοντας γνώση ως «Αμερική» ότι ο απλός κομπάρσος, γι' αυτόν γίνονται όλα, τον χεσμένο, σε Ανατολή και Δύση –αυτός ψηφίζει!–, και στην Αμερική (όχι μόνο του Τραμπ) και στην Ελλάδα και στη Γαλλία και στη Ρωσία, δεν μπορεί χωρίς Ηγέτη/είδωλο. Και μάλιστα δυναμικό και ατσαλάκωτο όπως ήταν του Πούτιν.

Ιδίως αν η μάσκα του φοριέται για αντιδυτική, ενώ με τις δικές της πρώτες ύλες φτιάχνεται. Εξ ου και τον θαυμάζουν εύκολα οι Καμμένοι.

Ναι αλλά κομπάρσοι δίχως πρωταγωνιστές υπάρχουν; Γνήσιοι εξουσιολάγνοι· εκβιασμένοι οι ψηφοφόροι μας. Ας δούμε, λοιπόν, εν συντομία κάποια έργα και τις μέρες τους. Μια και οι μετατοπίσεις μετά από αυτόν τον πόλεμο προβλέπονται τεκτονικές.

Αντί λοιπόν οι ανά τον κόσμο «φιλελεύθεροι» να υποκλίνονται στον Λένιν και τους «κομμουνιστές» του, που έσωσε εκείνες τις δύσκολες δεκαετίες τον πολιτισμό-Κεφάλαιο καθιερώνοντας το Κράτος ως την κυρίως υπεραξία, καμώνονται ότι ο Πούτιν και οι «ολιγάρχες» του γίνανε ξαφνικά –εκτός από ζάπλουτοι– παράφρονες – και βέβαια θιασώτες της ψυχροπολεμικής παράνοιας του 20ού.

Λες και υπάρχει ή θα γινότανε ποτέ καπιταλισμός χωρίς το Κράτος-Λεβιάθαν· ανάλογα τη χώρα και τις παραξενιές της βίαιης ή «μη βίαιης» (!) Συσσώρευσης – κι οι δυο σωτήριες... Αντί κοντολογίς στην «Αμερική» να μνημονεύουν και να επιχαίρουν που δοκιμάστηκε... «κομμουνιστικά», συμπληρωματικά, η άκρως εχθρική

για τα επικίνδυνα εκείνα κινήματα «κομπάρσων» της εποχής χρήση/δοκιμή του Ολοκληρωτικού κράτους (όχι τόσο των Ναζί και των Γκουλάγκ –τα εφιαλτικά ευκολάκια– όσο του κατεξοχήν επενδυτή και του κατεξοχήν εργοδότη), επιδεικνύουν και καλά τα μες στα αίματα δόντια του λιονταριού και της αρκούδας – χέστηκαν για τα πτώματα.

Κι ενώ ο πεντάγωνος (για άλλους) τύραννος αποδεικνυόταν ότι αρέσει! Όχι μονάχα στους διακονιαραίους της (δικαιωματικής) αριστεράς –με το αζημίωτο βέβαια–, αλλά και στους Βαρδινογιάννηδες, τους Κοπελούζους και τους Μπόμπολες – που έτσι φτιάχτηκαν.

Εις βάρος των «κομπάρσων» πάντοτε.

Κράτος εναντίον κομπάρσων δηλαδή, παρά τα αντιθέτως υπονοούμενα. Κι εδώ και στην τελευταία καλύβα της γης. Καθ' ότι μετά τις ως άνω δοκιμές, καθιερώθηκε ως πολίτευμα πλανητικό ο Ολοκληρωτισμός. Και με τα «φιλελεύθερα» και με τα «αυταρχικά» του προσωπεία. Η διαρκής «κατάσταση εξαίρεσης» όπως την ονομάζουν κάποιοι, η Προ Κόβιντ. Ή μάλλον, η Μετά Σμαρτφούν εποχή – και πού 'σαι ακόμη.

Γιατί να τα. Μετά τα πετρέλαια του Ιράκ και της Λιβύης υπάρχουν και αλλού γεωοικονομικά συμφέροντα. Δεν είναι όλα στους Αιθέρεις και τα διαδίκτυα, όπως πιστέψανε οι πολιτισμένοι – κομπάρσοι κι αυτοί. Καθότι αν έπαυε –για λόγους Ειρήνης– ο πόλεμος για γη, πώς θα 'χες εσύ ακίνητα και μάλιστα εκμεταλλεύσιμα.

Για να μην πούμε για τα ορυχεία, τις εξορύξεις, τη φιούζον χρηματιστηριακή κουζίνα κρυπτονομισμάτων και ασταμάτητων οπλικών συστημάτων – ποιος πόλεμος;

Ό,τι δημιουργεί δηλαδή την Εξέλιξη, τις εξελίξεις αυτού του πολιτισμού. Τα μπιτκόιν, τα drones κι η αξιοθαύμαστη τεχνητή «επικοινωνία» (από σμαρτφούν μέχρι δίκτυα «προχώ» στρατιωτικά· που ως ληγμένα τα καταναλώνουν οι θνητοί, ευγνώμονες για τα καλά της Επιτήρησης) – η δημοκρατία δηλαδή.

Αλλά τα ξέρετε, για αυτά και με αυτά τρέχουν όλοι ολημέρα.

Γιατί μπορεί να μη γνωρίζουμε –κι ούτε βιαζόμαστε να μάθουμε– τα πολεμικά πλάνα του Πούτιν και της «Αμερικής», υπάρχει απ' ό,τι φαίνεται προσύμφωνο όπως και στη Συρία αν και όλα αλλάζουν – αν και έχουμε την απαρχή κάτι σαφώς μεγαλύτερου... Παρά μονάχα για την –κατ' ανάγκη– σθεναρή αντίσταση των Ντόπιων – κι όχι μόνο... Στην τελική διαπραγμάτευση όμως, ούτε καν βάσει του Αίματος –δεν θα 'χει την αποκλειστικότητα!–, θα φωτιστούν κάπως τα πράγματα.

Να φωτιστούν και οι τιμές του πετρελαίου/αερίου. Και τα μεταλλαγμένα της Αμερικής. Που αργά ή γρήγορα θα φέρουν την πράσινη διέξοδο, την αειφόρο (!) ανάπτυξη, την πριμοδοτημένη ηλεκτροκίνηση.

Ναι αλλά επαναβεβαιώθηκε, επιτέλους, πως δεν μπορεί να υπάρξει κεφαλαίο/κρατικός πολιτισμός χωρίς το Έδαφος – χωρίς τον πόλεμο. Είναι αναξιοποίητοι κι οι σκελετοί των πεθαμένων... Εδώ απ' την πολλή Υπερσυσσώρευση δεν του 'φτασε και φράκαραν κι οι αιθέρες.

Όπως και δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς... παραγωγή (βλέπε Κίνα). Με μόνους πρωταγωνιστές τους ακατάβλητους, τους λυσσασμένους αεριτζήδες της Άπω Δύσεως.

Αλλά επειδή εδώ έχουμε προφανώς να κάνουμε με την ανυποχώρητη

σύγκρουση Αμερικής και Ευρασίας –«globalization» τέλος!-, αν νομίζετε ότι το «Ουκρανικό» εξακολουθεί να είναι θέμα ψυχροπολεμικό, εθνικό, ή και ψυχιατρικό (δευτερευόντως μπορεί), γυρίστε καλύτερα ανάποδα –αφού εσείς μπορείτε– το βέλος του χρόνου. Ξαναγυρίστε στον 20ό.

Οπότε τουλάχιστον και θα συγκρίνατε από τις μαρτυρίες, ουκ ολίγων στελεχών... – θα κουφαινόσασταν από τον Πούτιν, να ουρλιάζει: ως CEO –καθαρά– της Κρατικής μηχανής – άσ’ τις περικοκλάδες, τη μίζερη «αντιδυτική» κουλτούρα και τα εξτρά. Θα τον συγκρίνατε στα ίσια με τα ουρλιαχτά των Πέιτζ και των Μπέζος στους κατώτερους (ανταγωνιστικοί οι λόγοι): «Πόλεμο δεν έχουμε;».

Κι έχουμε πράγματι.

Η διολισθαίνουσα στη δεύτερη θέση Αμερική, προφυλαγμένη εκ κατασκευής από δυο Ωκεανούς και προπαντός ως παρατηρητής (πολεμικώς) και «Τρίτος» πια (έτσι φτιάχτηκε από τους δύο παγκόσμιους πολέμους· στο τέλος «χώθηκε»!) –αυτό που έκανε η Κίνα πάντοτε και δη στον προτελευταίο πόλεμο «κατά της Τρομοκρατίας»-, δεν μπορούσε να αφήσει την Ευρώπη να εναγκαλίζεται με τη Ρωσία (...ενεργειακά) – και στο βάθος Κίνα. Ή υπάρχουν ζευγάρια ή δεν υπάρχουν.

Ποιος... Η «Αμερική»!

Κι αφού τα αρπακτικά θηρία της βαρβαρότερης (πολεμικά) ζούγκλας έβερ, της Ευρωπαϊκής, γίνανε παρελθόν, ενώ η Αμερική είναι ακόμα στο παρόν, στο όνομα της δημοκρατίας εννοείται, το άμεσο μέλλον –οικονομικά βεβαίως– δείχνει Κίνα.

Πού να το δεχθεί αυτό ολόκληρη πλανητική οικοδέσποινα. Σίγουρα πολιτισμικώς παγκόσμια όσο καμία – ακόμα. Να μπαίνουν μέσα στο ίδιο σου το σπίτι και να αποπλανούν τη μάνα σου. Όχι ως πετυχημένοι βενζινοπώλες μόνο, αλλά και ως πολύφερνοι (λόγω

Κίνας – λόγω υπεδάφειας προίκας) μπαλαντέρ.

Το μέλλον είναι σήμερα.

Έτσι το Ουκρανικό, απλώς «ανέβαλε» και δοκιμάζει τον περίπου βέβαιο –στον αβέβαιο ορίζοντα– πόλεμο κατά της Κίνας. Από την ευυπόληπτη (που δεν ανέχεται καν «τρίτο» πρόσωπο ή να είναι δεύτερη) και σίγουρα κραταιά «Αμερική». Κατά της Ευρασίας και των συμμαχιών της. Μια και στην Ασία ως γνωστόν μετατοπίζονται εδώ και χρόνια –πρωτεύοντα– τα μέτωπα.

■

Μόνο που ο Πόλεμος, φέρνοντας με το ζόρι τον θάνατο: την απαρχή της ανθρώπινης ιδιότητας, και την ισοπεδωτική καταστροφή, (ακόμα και σαν θέαμα) όλο και πιο φρικτός και πιο ανελέητος γίνεται – κάθε φορά χειρότερος. Ακόμα και για τις –κοινή συναινέσει– μεγαμηχανές του.

Η ευκολία με την οποία ταυτίζονται κάποια αγόρια μαζί τους (ακόμη και ως Αντίσταση), όπως τα περιστέρια και τα κορίτσια με κάποια «ειρήνη», είναι άξια έρευνας και θαυμασμού.

Επειδή όμως Ειρήνη δεν υπάρχει (πρόκειται για την ιδεοπλασία μεταξύ δύο πολέμων – αν και ανήκει στην ορολογία των κρατών-διπλωματών)..., *το αντίθετο του Πολέμου, είναι αυτό ακριβώς που αξίζει στους κομπάρσους : Ένας άλλος πόλεμος.*

Όχι ο διακρατικός.

Κι αξίζει ίσως εδώ να θυμηθούμε, μια και στο άμεσο μέλλον πολλά θα αλλάξουνε, ότι αυτό που κατέργησε τον κανόνα του χρυσού : το Μπρέτον Γουντς, και που καθόρισε την χρηματοοικονομική πορεία του πολιτισμού μας, υπονομεύτηκε πρώτα και κύρια από τον ίδιο τον Ντε Γκώλ. Γιατί αναγκάστηκε μετά τα μεγάλα γεγονότα του Παρισιού, να ανεβάσει -τρομοκρατημένος- τους... μισθούς στα ύψη. Και πού να δεις τι έγινε Ιταλία και αλλού. Περρασμένα ξεχασμένα.

Αξίζει ίσως να θυμηθούμε, ότι πολλά έργα «κομπάρσων» (και λαών ολόκληρων) βαφτίζονται αργά ή γρήγορα -από τους Ερντογάν, τους Πούτιν και την ίδια την «Αμερική»- τρομοκρατία. Ακόμη κι όταν διαμαρτύρεσαι για ασφυξία των τιμών.

Κι ενώ, όλοι περίπου ξέρουμε ποιοι μεθοδεύουνε τον Τρόμο.

Οι ίδιοι που διαφημίζουν τώρα τις κυρώσεις■ λες και θα μπορούσε το δολλάριο να 'παγώσει' το blockchain, ή ένας ψαλιδισμένος έλεγχος να γίνει ποτέ «πλήρης» – πώς αλλιώς.

...Παρέα με τους πολιτισμένους υπουργούς πολιτισμού■ κι αυτοί στο κάδρο : έργα τέχνης. Σαν τη δική «μας» τη γελοία. Αυτοί που διέκριναν κάποιον Ρασκόλνικωφ να πολιορκεί το Κίεβο, έπαιζε πιάνο ο Μουσόργκσκι.

Και βέβαια τόσοι σαλιάρηδες περί «Ελευθερίας»...

Απαραίτητοι για να αποκλειστεί η άλλη : Των «κομπάρσων».

Που δήθεν, ούτε έρχεται ούτε γίνεται ποτέ.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2022

***Τελευταίο του βιβλίο «Ομόκεντρα και εφραπτόμενα» (εκδ. Βιβλιοπέλαγος)**

Walter Benjamin: Όλα είναι σκέψη [πέντε θραύσματα]

Μετάφραση: Δημήτρης Γάκης

Είναι γνωστό ότι ο Βάλτερ Μπένγιαμιν, για να καταφέρει να επιβιώσει στις δύσκολες συνθήκες της μεταπολεμικής Γερμανίας, έγραφε κατά καιρούς κείμενα, κριτικά σημειώματα και χρονογραφήματα για διάφορες εφημερίδες και περιοδικά. Κάποια απ' αυτά τα κείμενα είδαν το φως της δημοσιότητας, κάποια παρέμειναν αδημοσίευτα και άλλα βρέθηκαν στο αρχείο του υπό τη μορφή σημειώσεων. Λίγα απ' αυτά τα «θραύσματα» παρουσιάζουμε σήμερα στη Βαβυλωνία.

Τσάπλιν[1]

Μετά από την προβολή της ταινίας «Το Τσίρκο».

Ο Τσάπλιν δεν επιτρέπει ποτέ στον θεατή να χαμογελάσει μαζί του. Θα πρέπει είτε να διπλωθεί από τα γέλια είτε να παραμείνει βαθιά λυπημένος.

Ο Τσάπλιν χαιρετά με το μελόν καπέλο του και μοιάζει σαν να ανυψώνεται το καπάκι μιας υπερχειλισμένης χύτρας. Τα ρούχα του είναι αδιαπέραστα από κάθε χτύπημα της μοίρας. Μοιάζει με κάποιον που δεν έχει βγάλει τα ρούχα του εδώ και τέσσερις εβδομάδες. Δεν γνωρίζει κρεβάτι· όταν ξαπλώνει κάπου, είναι σε ένα καρότσι ή μια τραμπάλα.

Μούσκεμα, ιδρωμένος, με ρούχα που του είναι υπερβολικά στενά,

ο Τσάπλιν αποτελεί το ζωντανό παράδειγμα της αλήθειας του Γκαίτε: Ο άνθρωπος δεν θα ήταν το πλέον ευγενές πλάσμα στη γη αν δεν ήταν υπερβολικά ευγενής γι' αυτή.

Αυτό είναι το πρώτο από τα ώριμα έργα του Τσάπλιν. Έχει μεγαλώσει στις τελευταίες του ταινίες, αλλά επίσης υποδύεται και με έναν αντίστοιχο τρόπο. Και το πιο συγκινητικό στη νέα του ταινία είναι η αίσθηση ότι έχει πλέον μια εποπτική αντίληψη της σφαίρας των δυνατοτήτων του και είναι αποφασισμένος μ' αυτές και μόνο να φτάσει μέχρι το τέλος.

Σε κάθε σημείο, οι παραλλαγές πάνω στην κυρίαρχη θεματική του εμφανίζονται σε όλο τους το μεγαλείο. Η καταδίωξη συμβαίνει αυτή τη φορά σε έναν λαβύρινθο, η απροσδόκητη εμφάνιση αφήνει άναυδο ακόμη και έναν μάγο, η μάσκα της αδιαφορίας τον μετατρέπει σε μια μαριονέτα στον πάγκο ενός πανηγυριού.

Το σπουδαιότερο σημείο του δημιουργήματός του είναι το τέλος: Πετάει κομφετί πάνω από το ευτυχισμένο ζευγάρι, και νομίζει κανείς ότι αυτό είναι το τέλος. Μετά στέκεται, καθώς το κομβόι του τσίρκου αρχίζει να μετακινείται, και τους κλείνει την πόρτα – και νομίζει κανείς: Αυτό είναι το τέλος. Μετά τον βλέπεις να έχει απομείνει μόνος, μέσα από το αυλάκι του κύκλου που προηγουμένως είχε χαραχτεί από τη φτώχεια, και νομίζεις: αυτό είναι το τέλος. Μετά ακολουθεί ένα κοντινό πλάνο τού εντελώς τσαλακωμένου σώματός του, καθώς κάθεται πάνω σε μια πέτρα στην αρένα. Εδώ πιστεύει κανείς πως το τέλος είναι πάρα πολύ κοντά. Όμως τότε σηκώνεται και τον βλέπουμε από πίσω καθώς απομακρύνεται αργά όλο και πιο μακριά, με το χαρακτηριστικό βάδισμα του Τσάρλι Τσάπλιν, το δικό του μοναδικό περπάτημα-σήμα κατατεθέν, εκεί που στο τέλος των άλλων ταινιών πέφτει το εμπορικό σήμα των εταιριών. Και εδώ, στο μόνο σημείο όπου δεν υπάρχει καμία διακοπή και που θα μπορούσε να τον ακολουθεί κανείς με τα μάτια για πάντα, ακριβώς εδώ είναι το τέλος!

Gesammelte Schriften, VI, σ. 137-138.

Μόσχα

20[2]

Στην επέτειο θανάτου του Λένιν πολλοί άνθρωποι φορούν περιβραχιόνια πένθους. Σε όλη την πόλη και για τουλάχιστον τρεις ημέρες οι σημαίες κυματίζουν μεσίστιες. Πολλές από τις σημαίες που καλύπτονται με μαύρα πέπλα θα τις κρεμάσουν και θα παραμείνουν έτσι για κάνα δυο εβδομάδες. Το πένθος της Ρωσίας για τον νεκρό ηγέτη της σίγουρα δεν είναι συγκρίσιμο με τη στάση που υιοθετούν τα άλλα έθνη σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Η γενιά που ήταν ενεργή στους εμφυλίους πολέμους έχει γεράσει – αν όχι σε χρόνια, τουλάχιστον σε ζωτικότητα. Είναι σαν η σταθερότητα να επέτρεψε να επέλθει στις ζωές τους η ηρεμία, μερικές φορές ακόμη και η απάθεια, την οποία συνήθως επιφέρει το γήρας.

Ο τερματισμός, μέσω της ΝΕΠ, που επέβαλε το κόμμα στον «Πολεμικό Κομμουνισμό» προκάλεσε μια τρομερή αντίδραση, η οποία οδήγησε πολλούς από τους αγωνιστές του κινήματος στην κατάρρευση. Την εποχή εκείνη χιλιάδες επέστρεψαν το βιβλιάριο μέλους στο κόμμα. Είναι γνωστές και οι περιπτώσεις της πλήρους διάλυσης, όταν έμπιστοι πυλώνες του κόμματος μετετράπησαν σε καταχραστές μέσα σε λίγες εβδομάδες.

Το πένθος για τον Λένιν αποτελεί για τους μπολσεβίκους ταυτόχρονα και πένθος για τον ηρωικό κομμουνισμό. Τα λίγα χρόνια που έχουν περάσει από τότε αντιστοιχούν σε αρκετό χρόνο για τη ρωσική συνείδηση. Η δράση του Λένιν επιτάχυνε τόσο πολύ την πορεία των γεγονότων στην εποχή του, ώστε πλέον η παρουσία του να υποχωρεί τάχιστα προς το παρελθόν, η εικόνα του να απομακρύνεται γρήγορα.

Ωστόσο, για την προοπτική της ιστορίας –σε αντίθεση μ' εκείνη του χώρου–, η κίνηση της απομάκρυνσης σημαίνει τη μεγέθυνση. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ άλλες αρχές απ' αυτές της εποχής του Λένιν – με συνθήματα βέβαια που ο ίδιος είχε υποδείξει. Τώρα

γίνεται σαφές σε κάθε κομμουνιστή ότι το επαναστατικό έργο αυτή την ώρα δεν είναι η μάχη ούτε ο εμφύλιος πόλεμος, αλλά η κατασκευή καναλιών, η ηλεκτροδότηση και η κατασκευή εργοστασίων. Η επαναστατική φύση της πραγματικής τεχνολογίας καθίσταται όλο και περισσότερο σαφής.

Όπως όλα τα πράγματα, έτσι κι αυτό γίνεται (με αιτία) στο όνομα του Λένιν. Το όνομά του μεγαθύνεται συνεχώς. Είναι σημαντικό ότι η αναφορά της αντιπροσωπείας των αγγλικών συνδικάτων –ένα έγγραφο μετρημένο και φειδωλό στις προβλέψεις του– θεώρησε άξια επισήμανσης την πιθανότητα «όταν η μνήμη του Λένιν βρει τη θέση της στην ιστορία, αυτός ο μεγάλος Ρώσος επαναστάτης μεταρρυθμιστής να ανακηρυχθεί άγιος».

Ακόμη και σήμερα η λατρεία της εικόνας του είναι ανυπολόγιστα μεγάλη. Συναντά κανείς καταστήματα στα οποία μπορεί να την αγοράσει σαν ένα ειδικό προϊόν σε όλα τα μεγέθη, τις πόζες και τα υλικά. Βρίσκεται ως προτομή στις κόγχες του Λένιν, ως χάλκινο άγαλμα ή ανάγλυφο στις μεγαλύτερες λέσχες, ως πορτρέτο φυσικού μεγέθους στα γραφεία, ως μικρή φωτογραφία σε κουζίνες, πλυσταριά και αποθήκες. Κρέμεται στον προθάλαμο του στρατοπέδου του Κρεμλίνου, με τον τρόπο που ο σταυρός υψωνόταν σε μέρη τα οποία παρέμεναν αθεϊστικά από τον προσηλυτισμό των ειδωλολατρών.

Επίσης, σταδιακά εμφανίζονται νέες μορφές του. Η πασίγνωστη εικόνα του ρήτορα είναι η πλέον κοινή. Μία άλλη όμως αντανακλά πιθανότατα μεγαλύτερη ένταση και αμεσότητα: Ο Λένιν σε ένα τραπέζι, σκυμμένος πάνω από ένα αντίτυπο της *Πράβντα*. Βυθισμένος με αυτό τον τρόπο σε ένα εφήμερο έντυπο, αναδεικνύεται η διαλεκτική ένταση της φύσης του: Το βλέμμα του είναι σίγουρα στραμμένο προς το τέλος του ορίζοντα, αλλά η ακαταπόνητη έγνοια της καρδιάς του είναι στο παρόν.

Gesammelte Schriften, IV, σ. 348.

Η Ιδέα ενός Μυστηρίου[3]

Η αναπαράσταση της Ιστορίας ως μια δίκη στην οποία ο άνθρωπος, ως συνήγορος της βουβής φύσης, απαγγέλει κατηγορίες εναντίον ολόκληρης της Δημιουργίας και υπογραμμίζει την αποτυχία εμφάνισης του προαναγγελθέντος Μεσσία. Το δικαστήριο, ωστόσο, αποφασίζει να εξετάσει μάρτυρες για το μέλλον.

Εμφανίζεται ο ποιητής, ο οποίος διαισθάνεται το μέλλον, ο καλλιτέχνης, ο οποίος το θωρεί, ο μουσικός, ο οποίος το ακούει, και ο φιλόσοφος, ο οποίος το γνωρίζει. Κατά συνέπεια, οι μαρτυρίες τους δεν βρίσκονται σε συμφωνία, μολονότι όλες βεβαιώνουν την έλευση του μέλλοντος.

Το δικαστήριο δεν τολμά να παραδεχτεί την αναποφασιστικότητά του. Για τον λόγο αυτό εκφράζονται νέες ενστάσεις κι εμφανίζονται νέοι μάρτυρες. Αρχίζουν να συμβαίνουν βασανιστήρια και μαρτύρια. Τα έδρανα των ενόρκων καταλαμβάνονται από τους ζώντες που ακούν τον άνθρωπο-κατήγορο και τους μάρτυρες με την ίδια δυσπιστία. Οι θέσεις των ενόρκων κληρονομούνται στους απογόνους τους.

Εντέλει, ένας φόβος ξυπνά μέσα τους, ότι θα μπορούσαν να εκδιωχθούν από τα έδρανά τους. Στο τέλος φεύγουν όλοι οι ένορκοι, μόνο ο κατήγορος και οι μάρτυρες παραμένουν.

Πώς Συνειδητοποιείς τις Δυνάμεις Σου[4]

Από τις ήττες σου. Εκεί που αποτυγχάνουμε λόγω της αδυναμίας μας, περιφρονούμε τον εαυτό μας και ντρεπόμαστε γι' αυτόν. Όμως, στα σημεία που είμαστε δυνατοί, τότε περιφρονούμε τις ήττες μας και προσβάλλουμε την ατυχία μας.

Πρέπει να συνειδητοποιούμε τις δυνάμεις μας μέσω της νίκης και της καλοτυχίας;(!) Ποιος δεν γνωρίζει λοιπόν πως τίποτα δεν μας αποκαλύπτει τόσο πολύ τις βαθύτερες αδυναμίες μας όσο αυτά τα δύο; Ποιος δεν αισθάνθηκε μετά από μια νίκη στη μάχη ή στον έρωτα να καταλαμβάνεται από το εκστατικό ρίγος της αδυναμίας στο ερώτημα προς τον εαυτό του: Αυτό το έκανα εγώ; Η νίκη σε μένα, τον πιο αδύναμο;

Τα πράγματα είναι διαφορετικά σε μια σειρά από ήττες, όπου μαθαίνουμε όλα τα κόλπα τού να στεκόμαστε όρθιοι και να λουζόμαστε στην ντροπή σαν στο αίμα του δράκου. Είτε πρόκειται για τη δόξα, το αλκοόλ, το χρήμα ή την αγάπη – εκεί όπου κάποιος είναι δυνατός, δεν γνωρίζει καμία τιμή, κανέναν φόβο εξευτελισμού και κανένα φρόνημα. Κανένας Εβραίος έμπορος δεν μπορεί να συμπεριφερθεί πιο πιεστικά ενώπιον των πελατών του απ' ό,τι ο Καζανόβα ενώπιον της Σαρπιγιόν. Τέτοιοι άνθρωποι ενδημούν στη δύναμή τους. Μια ιδιαίτερη και απαίσια διαμονή βέβαια – αυτό είναι το τίμημα οποιασδήποτε δύναμης. Μια ύπαρξη εντός δοχείου.

Ζώντας μέσα σε αυτό, γινόμαστε ανόητοι και απρόσιτοι, πέφτουμε μέσα σε όλα τα χαντάκια, σκοντάφτουμε πάνω σε όλα τα εμπόδια, σκάβουμε στη βρωμιά και βεβηλώνουμε τη γη. Αλλά μόνο εκεί όπου είμαστε τόσο ατιμασμένοι, εκεί είμαστε ανίκητοι.

Gesammelte Schriften, II, 368-373.

Όλα είναι Σκέψη[5]

Όλα είναι σκέψη. Ο σκοπός είναι να κάνεις μια στάση σε καθεμία απ' αυτές τις πολλές μικρές σκέψεις. Να περάσεις μια νύχτα με μια σκέψη. Όταν το κάνω, μαθαίνω κάτι σχετικά με αυτό για το οποίο ο δημιουργός του δεν είχε την παραμικρή ιδέα.

Gesammelte Schriften, VI, σ. 200.

[1] Κείμενο που γράφτηκε στα τέλη του 1928 ή στις αρχές του 1929 και περιγράφει τις εντυπώσεις του από την ταινία «Το τσίρκο» [1928] του μεγάλου Τσάρλι Τσάπλιν. Παρέμεινε αδημοσίευτο όσο ζούσε ο Μπένγιαμιν.

[2] Γράφτηκε κατά το ταξίδι του Μπένγιαμιν στη Ρωσία και αποτελεί ένα κομμάτι ενός μεγαλύτερου κειμένου με τίτλο «Μόσχα». Εκείνη την περίοδο είχε μνηθεί στον μαρξισμό και συνδέθηκε στενά με το κομμουνιστικό κίνημα. Δημοσιεύθηκε στην *Die Kreatur* το 1927.

[3] Γράφτηκε τον Νοέμβριο του 1927 και παρέμεινε αδημοσίευτο κατά τη διάρκεια της ζωής του Μπένγιαμιν. Ο φίλος του Γκέρσομ Σόλεμ θεωρεί ότι αποτελεί μια πρώτη αντίδραση του Μπένγιαμιν στο μυθιστόρημα *Η Δίκη του Φραντς Κάφκα*.

[4] Δημοσιεύθηκε στη *Neue Schweizer Rundschau* τον Νοέμβριο του 1929,

[5] Απόσπασμα γραμμένο μάλλον τον Ιούνιο του 1928.

Μια άλλη 25η Μαρτίου

του Βασίλη Γεωργάκη

Ήταν 25 Μαρτίου όταν οι τελευταίοι Έλληνες επαναστάτες

εγκατέλειπαν τις θέσεις τους κοντά στον Καρβασαρά [σημ. Αμφιλοχία] μετά από διήμερη σκληρή μάχη στο χωριό Σαρδίνινα. Καταδιωκόμενοι υποχώρησαν στον ορεινό Βάλτο, στην Μονή Ρέθα όπου και αντιστάθηκαν για αρκετές μέρες μέχρι που τελικά ηττήθηκαν οριστικά και διαλύθηκαν. Κάποιοι επαναστάτες κρύφθηκαν με επιτυχία στα ορεινά. Κάποιοι αμνηστεύθηκαν. Άλλοι πέρασαν τα σύνορα προς το Τουρκικό.

Μάλλον θα έπρεπε να ξεκαθαρίσουμε κάποια πράγματα εδώ. Ήταν 25 Μαρτίου πράγματι, αλλά του σωτηρίου έτους 1836. Η Ελλάδα έχει κερδίσει την ανεξαρτησία της, οι Βαυαροί σύμβουλοι του Όθωνα κυβερνούν στην θέση του ανήλικου ακόμη βασιλιά και η Αιτωλοακαρνανία έχει εξεγερθεί. Και δεν είναι καν η πρώτη σοβαρή εξέγερση. Μονάχα αυτή με την μεγαλύτερη γεωγραφική επέκταση.

Αν και με πολύ ασαφή και θολό τρόπο, λίγο-πολύ όλοι γνωρίζουν πως διαμάχες ανάμεσα στους επαναστάτες – ας τις πούμε εμφύλιες – ξέσπασαν σχεδόν μαζί με την ίδια την επανάσταση του 1821. Η «διχόνοια των Ελλήνων», το ανάδελφο έθνος που αν ξεπερνούσε αυτή τη φαγωμάρα θα μεγαλουργούσε και τα λοιπά. Η κοσμογονία των κοινωνικών και οικονομικών μετασχηματισμών που λαμβάνουν χώρα σε εξαιρετικά πυκνό χρόνο, κοντολογίς ότι συνοδεύει πάντα μια επανάσταση, υποβαθμίζονται σε «προσωπικά πάθη» και «πολιτικές ίντριγκες». Φυσικά μια τέτοια ανάγνωση των ενδοεπαναστατικών συγκρούσεων, δεν μπορεί παρά να προεκταθεί και στην ερμηνεία των κινημάτων που ξέσπασαν στην Ελλάδα μετά την ανεξαρτησία.

Απείθαρχοι οπλαρχηγοί με λογικά ή και παράλογα αιτήματα, θρησκόληπτοι αγρότες σε κατάσταση υστερίας για την άφιξη καθολικού βασιλιά και κυρίως ίντριγκες και κομματικά πάθη! Οι αγαπημένες εκφράσεις όσων για δικούς τους λόγους αρνούνται να κοιτάξουν κάτω από την επιφάνεια των συγκρούσεων που σημάδεψαν τα πρώτα χρόνια του ελληνικού κράτους.

Ευτυχώς, η ιστορική τουλάχιστον έρευνα έχει προχωρήσει πολύ παραπέρα. Είναι τα αφηγήματα που κυριαρχούν στον δημόσιο λόγο

που επιμένουν σε απλουστευτικές ερμηνείες. Και το πλέον εντυπωσιακό είναι πως υποτιμώντας σε τέτοιο βαθμό τους δρώντες των εμφυλίων συγκρούσεων, υποτιμούν και την ίδια την Επανάσταση. Αν η αγροτιά αποτελούνταν από αποπροσανατολισμένες, θρησκόληπτες μάζες τότε πως σήκωσαν το βάρος του δεκαετούς επαναστατικού αγώνα; Αν οι σκληροτράχηλοι ορεσίβιοι που στελέχωναν τα αρματολικά σώματα είχαν μόνιμα ασαφείς στόχους, πως αποτέλεσαν την ραχοκοκαλιά των επαναστατικών δυνάμεων; Δεν υπονοούμε πως δεν υπήρξαν αντιφάσεις και πισωγυρίσματα. Χωρικοί προσκύνησαν τον Ιμπραήμ και αρματολοί κάνανε «καπάκια» με τον Κιουταχή. Όμως σε γενικές γραμμές άντεξαν μία δεκαετία σκληρότατου αγώνα και στερήσεων αδιανόητων. Προφανώς σε κάτι προσδοκούσαν. **Και μάλλον απογοητεύτηκαν.**

Οι εξεγέρσεις και οι «αποστασίες» συνοδεύσαν το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του. Τα κίνητρα των εξεγερμένων ποικίλουν. Σαφέστατα υπάρχουν οπλαρχηγοί που προσπαθούν να βρουν την θέση τους στην νέα κατάσταση, περιφερειακοί παράγοντες και προύχοντες που προσπαθούν να διατηρήσουν και να επεκτείνουν τα προνόμια τους και θρησκόληπτοι αγρότες που διεγείρονται από φανατικούς ιερωμένους – που ας σημειωθεί πως ξόδεψαν πολλές περισσότερες δυνάμεις απέναντι στο ελληνικό κράτος και τις παρεμβάσεις του στην εκκλησία, παρά απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά την επανάσταση.

Όλα όμως μπορούν να ιδωθούν ως αντιδράσεις απέναντι στην κοσμογονία που επέφερε η ίδρυση και η επιβολή ενός γραφειοκρατικού μηχανισμού που συνόδεψε την ίδρυση του ελληνικού βασιλείου. Κατοπινοί ερευνητές και ιστορικοί τείνουν να υποβαθμίζουν τις αλλαγές που επήλθαν, ειδικά στην ύπαιθρο. Οι παλιοί κοτζαμπάσηδες και πατρόνες διατήρησαν τα πελατειακά τους δίκτυα, η αγροτική οικονομία παρέμεινε κλειστή και ελάχιστα εκχρηματισμένη, το οδικό δίκτυο ανύπαρκτο. Όμως μία ακόμη διαδικασία ανατέμνει την μακρά περίοδο ανάμεσα στην έναρξη της επανάστασης και το σήμερα. Η επιβολή ενός κεντρικού γραφειοκρατικού μηχανισμού που μαζεύει φόρους, στρατολογεί,

καταγράφει σχολαστικά υπηκόους και δημόσιες εκτάσεις, καταρτίζει δασμολογική πολιτική και ελέγχει πληθυσμούς. Και η εξέγερση της Αιτωλοακαρνανίας του 1836 αποτελεί έναν κρίκο στην αλυσίδα της αντίστασης σε αυτή την διαδικασία. Να την πούμε σπασμωδική; Ασαφή ως προς τις επιδιώξεις της; Οπισθοδρομική ως προς τον ορίζοντά της; Πιθανότατα ήταν όλα αυτά. Μα και αντίσταση προς το κράτος.

Οι εξεγέρσεις στην Μάνη και την Μεσσηνία το 1834 που είχαν προηγηθεί και όσες (ουκ ολίγες) ακολούθησαν μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα ήταν σίγουρα θεαματικά επεισόδια. Όμως η διαδικασία επιβολής του κράτους συνάντησε παντοειδείς αντιστάσεις και αξιοποίησε πολλά μέσα. Δεν συμμετείχαν μόνο μπαρουτοκαπνισμένοι κλεφταρματολοί, άνθρωποι εκτός τόπου και χρόνου σε μια μετα-οθωμανική Ελλάδα. Συριανοί έμποροι για δεκαετίες κρατούσαν την Εθνική Τράπεζα έξω από τα εμπορευματικά δίκτυα της Ερμούπολης ενώ έδιναν μάχες σε κεντρικό επίπεδο για να κρατήσουν τους εμπορικούς δρόμους προς το Λεβάντε ανοικτούς και ελεύθερους από δασμούς και πολιτικές περιπλοκές με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ανυπότακτοι κτηνοτρόφοι, εγκλωβισμένοι από αυθαίρετες συνοριακές γραμμές που εμπόδιζαν τις μετακινήσεις τους έκρυβαν τα κοπάδια τους, αποφασισμένοι να μην πληρώσουν τζελέπια και προβατονόμια. Φτωχοδιάβολοι αγρότες απέφευγαν την επιστράτευση με κάθε τρόπο κι απέκρυπταν τις σοδειές τους για να γλιτώσουν τον επαχθή φόρο της δεκάτης. Και τα παραδείγματα είναι πολλά ακόμη.

Απέναντι τους το κράτος με την στρατιά των γραφειοκρατών του και τα σώματα καταστολής, τους νόμους περί ληστείας και τα ιδιώνυμα, τις απαλλοτριώσεις και τα θέλγητρα πεδινών εκτάσεων για να τιθασεύει τους ορεσίβιους, τις δασμολογικές πολιτικές και τα πιστωτικά ιδρύματα για να δημιουργηθεί ο οικονομικός χώρος του νέου βασιλείου. Όχι πια με κέντρο την Πόλη, το Αιγαίο ή τα Γιάννενα αλλά την Αθήνα και το επίνειό της, τον Πειραιά.

Ας επιστρέψουμε όμως στον Βάλτο Αιτωλοακαρνανίας, σε άλλη

εποχή. Στα ίδια σημεία που ο Δήμος Τσέλιος και οι άντρες του έριχναν τις τελευταίες τουφεκιές της εξέγερσης του 1836, εκατό και πλέον χρόνια μετά, πρόχειροι καταυλισμοί στήνονται στις πλημμυροπαθείς πεδιάδες του Αμβρακικού. Έτοιμοι να υποδεχθούν μία άλλη κατηγορία ανθρώπων. Τους ανταρτόπληκτους. Με την απαραίτητη ξένη βοήθεια το ελληνικό κράτος εφαρμόζει την πιο εκλεπτυσμένη -έως τότε- εκδοχή ελέγχου πληθυσμών. Η ανυπότακτη ύπαιθρος που για αιώνες έδινε τον τόνο των κοινωνικών κινήσεων τέθηκε οριστικά υπό έλεγχο, ακόμα κι αν χρειάστηκε εν τέλει να ερημώσει. Οι ομοιότητες ανάμεσα στα δύο γεγονότα είναι ελάχιστες. Όμως τις συνδέει η ίδια ιστορική εξέλιξη που σηματοδοτεί η 25^η Μαρτίου του 1821. Η γέννηση και η εγκαθίδρυση ενός Έθνους – Κράτους.

Πόλεμος στην Ουκρανία: Μια (π)ω(ρ)δή στον σύγχρονο αθλητισμό

Μηνάς Μπλάνας

Η εισβολή του ρωσικού κράτους στην Ουκρανία, πέρα απ' όλα τα αποτρόπαια που επιφέρει ένας πόλεμος, έφερε και την αντίδραση της λεγόμενης Δύσης. Κυρώσεις, κυρίως οικονομικού χαρακτήρα, και μια προσπάθεια διεθνούς απομόνωσης και αποκλεισμού της Ρωσίας σε πολλούς τομείς. Η αθλητική βιομηχανία δεν μπορούσε να λείπει απ' όλο αυτό.

Είδαμε, λοιπόν, αποκλεισμούς από παγκόσμια κύπελλα και πρωταθλήματα, μέχρι και από διάσημα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνεται και ο αποκλεισμός ενός απ' τους

αποκαλούμενους Ρώσους ολιγάρχες, του Αμπράμοβιτς, ιδιοκτήτη της γνωστής αγγλικής ποδοσφαιρικής ομάδας Τσέλσι, με εντολή της βρετανικής κυβέρνησης. Φιλοτσελσικοί δεν είμαστε, ούτε φιλορώσοι με εξίσου φιλικά αισθήματα για δισεκατομμυριούχους.

Ας δούμε, όμως, το κατά πόσον όντως υπάρχει η «μη εμπλοκή με την πολιτική» που ευαγγελίζονται οι μεγάλες αθλητικές ομοσπονδίες. Είναι, βέβαια, οι ίδιες που τιμωρούσαν τη μη τήρηση της στάσης του «No Politics» με επιβολή προστίμων για την ανάρτηση αντιφασιστικών πανό από τους οπαδούς, και όχι μόνο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των οπαδών της Σέλτικ, ποδοσφαιρικής ομάδας της Σκωτίας, με σαφή πολιτικά χαρακτηριστικά, όταν σε ευρωπαϊκό αγώνα ποδοσφαίρου ανέβασαν πανό για τον πόλεμο στη Γάζα και την Παλαιστίνη. Τότε, η ποδοσφαιρική ομοσπονδία της ΟΥΕΦΑ τιμώρησε τον σύλλογο με την επιβολή προστίμου αξίας σαράντα χιλιάδων ευρώ, αφού, όπως αναφέρει η ίδια, απαγορεύεται η προώθηση πολιτικών μηνυμάτων στα γήπεδα.

Οπαδοί της Celtic έντυσαν στα χρώματα της Παλαιστίνης το Celtic Park

Από την άλλη, βέβαια, μιλάμε για ομοσπονδίες που δείχνουν ανοχή στην εμπλοκή με τον αθλητισμό και στο ξέπλυμα χρήματος δισεκατομμυριούχων ανά τον πλανήτη. Κι αν θέλουμε να μιλήσουμε από την ίδια σκοπιά με το σκεπτικό αποκλεισμού του Αμπράμοβιτς, τότε θα πρέπει να ανοίξει η συζήτηση και για τους

απανταχού Σαουδάραβες πρίγκηπες –και μη– που κατέχουν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό σε όλο και περισσότερα ποδοσφαιρικά brands. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα η Μάντσεστερ Σίτι και η Παρί Σεν-Ζερμέν, αλλά και πιο πρόσφατο η εξαγορά της Νιούκαστλ. (Σημείωση: Από πλευράς βρετανικής κυβέρνησης ήδη υπάρχουν φήμες πως έχουν ξεκινήσει τέτοιες συζητήσεις).

Αν, όμως, κινηθούμε στη λογική της «ανηθικότητας» σε σχέση με εγκλήματα, η Σαουδική Αραβία είναι χιλιόμετρα μπροστά. Ας αναλογιστούμε μόνο τον πόλεμο στην Υεμένη, για να μην επεκταθούμε στην κοινωνική κατάσταση που επικρατεί εντός της χώρας. Ας μας πούνε επιτέλους, πόσο ανθρώπινο και ηθικό είναι αυτό. Αλλά, προφανώς, τέτοιοι αποκλεισμοί δεν συνάδουν με τα συμφέροντα της Δύσης, που μια χαρά στηρίζει και έχει άμεσες σχέσεις με τα συγκεκριμένα καθεστώτα. Κοινώς, το χρήμα να ρέει.

Κι αυτό οδηγεί στον ξεπεσμό και την «ξενέρα» με σύνολο τον κόσμο του αθλητισμού. Φανταστείτε να υποστηρίζατε μια ομάδα κι αυτή (εννοώντας το όποιο fund ή τον όποιο κροίσο κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό ιδιοκτησίας του brand) ξαφνικά να ανεβάζει τόσο πολύ τα εισιτήρια για την παρακολούθηση των αγώνων της, ώστε να μην είναι προσβάσιμα για τα λαϊκά στρώματα ή ξαφνικά να φεύγουν οι ιδιοκτήτες δίνοντας τέλος στην όποια ένδοξη ιστορία και πορεία της ομάδας κ.λπ. Δεν είναι τυχαίο που αρκετοί οπαδοί μεγάλων συλλόγων έχουν γυρίσει τις πλάτες τους σ' αυτή τη σαπίλα, φτιάχνοντας δικές τους, πιο αγνές ομάδες ημι-επαγγελματικού ή και επαγγελματικού χαρακτήρα.

Διότι αυτό που γίνεται στην Τσέλσι, τι πραγματικά σημαίνει; Χιλιάδες απλήρωτοι/ες εργαζόμενοι/ες, τραγελαφικές καταστάσεις, όπως το να πληρώνουν οι παίκτες τα μεταφορικά έξοδα και τις εμφανίσεις της ομάδας. Όχι ότι θα μείνει χωρίς επενδυτή η Τσέλσι, αλλά ας φανταστούμε και τις επιπτώσεις σε ομάδες μικρότερης κατηγορίας.

Ο σύγχρονος αθλητισμός από τη βάση του είναι πολιτικός. Μια ομάδα, για παράδειγμα, εξαρτάται από εφοπλιστές, χορηγούς και

ένα συνονθύλευμα, γενικά, που το μόνο που κοιτάει είναι το κέρδος και το χρήμα και φυσικά, στηρίζεται στην όλο και μεγαλύτερη εμπορευματοποίηση. Τι πιο πολιτικό από την ανοχή σε αυτό και στους αδιάκοπους ρυθμούς των εκατομμυρίων ευρώ και της αγοράς;

Για να μη μιλήσουμε για τις αιματοβαμμένες διοργανώσεις στο Κατάρ και σε άλλες χώρες με πρόσχημα την επένδυση στο ποδόσφαιρο. Η μόνη επένδυση είναι το χρήμα. Οι ομοσπονδίες δεν νοιάστηκαν για τους νεκρούς εργάτες στον «δρόμο» για το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου. Δεν νοιάστηκαν ούτε για όσα έγιναν στη Βραζιλία, ούτε στη Νότια Αφρική προηγουμένως. Όλα αυτά έχουν και είχαν άμεσες κοινωνικές προεκτάσεις και επιπτώσεις, ειδικά στο βιοτικό επίπεδο – στις φαβέλες, για παράδειγμα, όταν, αντί να γίνει κάτι για να αντιμετωπιστεί η εξαθλίωση των ανθρώπων, δαπανούνται τόσα δισεκατομμύρια για το χτίσιμο αθλητικών εγκαταστάσεων μόνο και μόνο για μία διοργάνωση.

Εργάτες στα κάτεργα του Κατάρ για την προετοιμασία του Παγκοσμίου Κυπέλλου

Ο σύγχρονος αθλητισμός πάει χέρι χέρι με τις κρατικές αποφάσεις και, κατ' επέκταση, με τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς. Όλα τα άλλα είναι προφάσεις στον βωμό του θεάματος και του κέρδους. Από το «Say no to racism», το «Black Lives Matter» μέχρι και τον ντόρο γύρω από τους Χειμερινούς

Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνο.